

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

**ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΚΑΙ Η ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ**

του

ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΑΝΑΖΗ

Επιβλέπων Καθηγητής: Νεγκάκης Χρήστος

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική και Χρηματοοικονομική

Οκτώβριος 2022

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους ανθρώπους που με στήριξαν και πίστεψαν σε αυτή την προσπάθεια. Πρώτα από όλα θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου που από την πρώτη στιγμή ήταν δίπλα μου και συνέβαλε στην επιτυχή ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού μου. Στην συνέχεια ευχαριστώ τον άνθρωπο που με παρακίνησε ώστε να ξεκινήσω αυτό το εγχείρημα και τα άτομα που με τον δικό τους τρόπο έδειξαν συμπαράσταση και με καθοδήγησαν προς την επιτυχία. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού προγράμματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής για τις γνώσεις που μου μετέδωσαν και κυρίως τον κ. Νεγκάκη για την συνεργασία που είχαμε κατά την διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με την παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε μια μελέτη του κώδικα φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων της Ελλάδας, ο οποίος εφαρμόζεται σύμφωνα με τον νόμο 4172/2013, και της δήλωσης περιουσιακής κατάστασης, η οποία εφαρμόζεται σύμφωνα με τον νόμο 3213/2013. Η επιλογή του θεσμού του Πόθεν Έσχες έγινε διότι είναι ένας θεσμός διαφάνειας και ελέγχου φαινομένων παράνομου πλουτισμού και διαφθοράς και στις μέρες μας είναι απαραίτητος για την ομαλή λειτουργία του κράτους. Στη θεματολογία της εργασίας, εκτός από την ανάλυση των υπόχρεων σε φορολογική δήλωση, την ανάλυση των τεσσάρων κατηγοριών εισοδήματος, των συντελεστών φορολογίας που ισχύουν και των υπόλοιπων τελών και εισφορών που υπόκεινται, παρατίθεται ένα πρακτικό παράδειγμα με το οποίο γίνεται πιο αντιληπτή η εφαρμογή του νόμου. Η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων απαιτεί την ολοκληρωμένη γνώση του νόμου καθώς υπάρχει διαφορετική αντιμετώπιση για κάθε μελέτη περίπτωσης όπως επεξηγείται στην εργασία. Στη συνέχεια, αναλύεται η δήλωση περιουσιακής κατάστασης όπου δίνεται βάση στα πιο σημαντικά σημεία του εντύπου. Στα συμπεράσματα της εργασίας επισημαίνεται η συσχέτιση μεταξύ των δύο εντύπων και περιλαμβάνονται προτάσεις οι οποίες μπορεί να βοηθήσουν στην εξέλιξη του θεσμού της διαφάνειας.

ABSTRACT

With this dissertation, a study of the individual income taxation of Greece, which is implemented in accordance with law 4172/2013, and the asset declaration, which is implemented in accordance with law 3213/2013, was carried out. The choice of the institution of Pothen Esches was made because it is an institution of transparency and control of the phenomena of illegal enrichment and corruption and nowadays it is necessary for the smooth functioning of the state. In the subject matter of the thesis, in addition to the analysis of those who are beholden to a tax declaration, the analysis of the four categories of income, the applicable tax rates and the remaining fees and contributions subject to them, a practical example is given to make the application of the law more understandable. Individual income taxation requires comprehensive knowledge of the law as there is a different treatment for each case study as explained in the paper. Then, the asset declaration is analyzed and in the most important points of the form are given a basis. In the conclusions of the project, the correlation between the two forms is pointed out and proposals are included which may help in the evolution of the institution of transparency.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	ii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	iii
ABSTRACT	iv
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	v
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	vii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	1
1.2 Σκοπός Εργασίας.....	2
1.3 Δομή Εργασίας.....	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	4
2.1 Έννοια του Φόρου.....	4
2.2 Τα Είδη του Φόρου.....	4
2.3 Το Φορολογικό Σύστημα μιας Χώρας.....	5
2.4 Η Ιστορία της Φορολογίας στην Ελλάδα.....	6
2.5 Φοροδιαφυγή.....	7
2.6 Η Διαφθορά στην Ελλάδα.....	8
2.7 Ξέπλυμα Μαύρου Χρήματος.....	9
2.8 Τρόποι Αντιμετώπισης της Διαφθοράς.....	10
2.9 Ο θεσμός του Πόθεν Έσχες.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	12
3.1 Γενικά Χαρακτηριστικά περί Φορολογίας Εισοδήματος.....	12
3.1.1 Υπόχρεοι Υποβολής Φορολογικής Δήλωσης.....	12
3.1.2 Προθεσμίες Υποβολής Φορολογικών Δηλώσεων.....	13
3.1.3 Πρόστιμα Δηλώσεων και Περιπτώσεις μη Επιβολής Προστίμου.....	14
3.2 Κατηγορίες Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων.....	15
3.2.1 Μισθωτή Εργασία και Συντάξεις.....	16
3.2.2 Κέρδη από Επιχειρηματική Δραστηριότητα.....	18

3.2.3. Εισόδημα από Κεφάλαιο.....	21
3.2.4 Εισόδημα από Υπεραξία Μεταβίβασης Κεφαλαίου	24
3.3 Μειώσεις Φόρου Εισοδήματος.....	24
3.4 Τεκμήρια Διαβίωσης	28
3.5 Φορολογία Εισοδήματος Κατοίκων Εξωτερικού	32
3.6 Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης και Φόρος Πολυτελείας.....	35
3.7 Πρακτική Επισκόπηση του Κ.Φ.Ε.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	41
4.1 Γενικά Χαρακτηριστικά περί Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	50

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1:Πρόστιμα Δηλώσεων.....	14
Πίνακας 2:Συντελεστές φορολογίας μισθωτής εργασίας και συντάξεως	17
Πίνακας 3:Συντελεστές φορολογίας επιχειρηματικής δραστηριότητας	19
Πίνακας 4:Συντελεστές φορολογίας ενοικίων	21
Πίνακας 5:Τεκμήριο κατοικιών	29
Πίνακας 6:Τεκμήριο αυτοκινήτων	30
Πίνακας 7:Συντελεστές εισφοράς αλληλεγγύης	35
Πίνακας 8:Συντελεστές φόρου πολυτελούς διαβίωσης	37

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Η φορολογία είναι ένα μέσο με το οποίο το κράτος αυξάνει τα έσοδα του με σκοπό να χρηματοδοτηθούν οι κρατικές δαπάνες και να βελτιωθεί η δημοσιονομική πολιτική του. Αυξάνοντας τα έσοδα του γίνεται πιο ανταγωνιστικό και είναι πόλος έλξης για επενδύσεις. Αποτελεί την σημαντικότερη πηγή εσόδων για ένα κράτος. Από την ιστορία της φορολογίας στην Ελλάδα μπορούμε να δούμε ότι από την αρχαιότητα το κράτος επέβαλε φόρους στους πολίτες του όπως για παράδειγμα επί τουρκοκρατίας όπου ο βασικός φόρος ήταν αυτός της ‘‘δεκάτης’’.

Από την άλλη πλευρά οι πολίτες αντιδρούν με την φορολογία, αισθάνονται ‘αδικημένοι’ καθώς η ροή των φόρων είναι μόνο από τους ιδιώτες προς το δημόσιο με το τελευταίο να μην συνδυάζει αντίστοιχη αντιπαροχή υπηρεσιών προς τους ιδιώτες. Για τον λόγο αυτό υπάρχει αυξημένη φοροδιαφυγή, κάνοντας το κράτος να προσπαθεί συνεχώς να εφαρμόσει νέα μέτρα για την αποφυγή της.

Η Ελλάδα θεωρείται ‘προβληματική’ όσον αφορά την φοροδιαφυγή και γι’ αυτό τα τελευταία χρόνια έχει κάνει σπουδαία βήματα πάνω σε αυτόν τον τομέα. Ένα μέσο που χρησιμοποιεί είναι η ετήσια υποβολή του Πόθεν Έσχες και εφαρμόζεται κυρίως σε υψηλόβαθμα στελέχη. Με το έντυπο αυτό δηλώνουν και αποδεικνύουν τα εισοδήματά τους και την περιουσιακή τους κατάσταση.

1.2 Σκοπός Εργασίας

Ο σκοπός της συγκεκριμένης διπλωματικής είναι να παρουσιάσει την φορολογία των φυσικών προσώπων στην Ελλάδα όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα, μετά από τις εκτενείς αλλαγές στους φορολογικούς συντελεστές. Να αναλυθούν τα είδη του εισοδήματος, ο τρόπος φορολόγησης τους, οι συντελεστές και όλα όσα χρειάζεται να γνωρίζουμε για την ετήσια επιβολή του φόρου εισοδήματος στα φυσικά πρόσωπα.

Ακόμα, στόχος της εργασίας είναι η ερμηνεία του εντύπου Πόθεν Έσχες, ποιοι είναι υπόχρεοι, τι δηλώνεται σε αυτό το έντυπο, κάθε πότε υποβάλλεται και πως μπορεί να βρεθεί μέσω αυτού του εντύπου η φοροδιαφυγή και η εισροή χρημάτων που δεν έχουν περάσει από φορολόγηση.

Τέλος, θα αναφερθεί η συσχέτιση των δύο παραπάνω εντύπων, του εντύπου φορολογίας εισοδήματος και του εντύπου Πόθεν Έσχες. Εξάλλου για να καταρτιστεί το έντυπο Πόθεν Έσχες θα πρέπει πρώτα να έχει καταρτιστεί το έντυπο της φορολογίας εισοδήματος.

1.3 Δομή Εργασίας

Η εργασία αποτελείται από 5 κεφάλαια τα οποία έχουν ως εξής:

Αρχικά, στο 1^ο Κεφάλαιο αναγράφονται κάποιες εισαγωγικές παρατηρήσεις σχετικά με την φορολογία. Ακολουθεί ο σκοπός της εργασίας που αναφέρει τα θέματα τα οποία αναλύονται σε αυτήν την εργασία. Τέλος, παρουσιάζεται και ο τρόπος διάρθρωσης που ακολουθήθηκε.

Στο 2^ο Κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά στην έννοια και τα είδη του φόρου, στο φορολογικό σύστημα που ακολουθεί μία χώρα και γίνεται μια ιστορική αναδρομή στο φορολογικό σύστημα της Ελλάδας. Στη συνέχεια αναγράφονται οι έννοιες της φοροδιαφυγής και του μαύρου χρήματος καταλήγοντας στον θεσμό του Πόθεν Έσχες.

Στο 3^ο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας αναπτύσσεται η φορολογία των φυσικών προσώπων. Συγκεκριμένα, αναφέρονται κάποια γενικά χαρακτηριστικά της φορολογίας φυσικών προσώπων, οι κατηγορίες εισοδήματος όπου αναλύονται οι συντελεστές φορολογίας της κάθε κατηγορίας χωριστά, γίνεται ανάλυση της εισφοράς αλληλεγγύης και του φόρου πολυτελείας και προσδιορίζονται οι αντικειμενικές δαπάνες. Στο τέλος του κεφαλαίου αυτού τοποθετείται ένα πρακτικό παράδειγμα με τις παραπάνω πληροφορίες.

Στη συνέχεια, στο 4^ο Κεφάλαιο γίνεται ερμηνεία του εντύπου της περιουσιακής κατάστασης. Ειδικότερα, αναφέρονται τα γενικά χαρακτηριστικά του Πόθεν Έσχες, αναλύεται η κάθε σελίδα του εντύπου, τα περιουσιακά στοιχεία που πρέπει να συμπληρωθούν και η δήλωση οικονομικών συμφερόντων.

Τέλος, στο 5^ο Κεφάλαιο παρατίθενται τα συμπεράσματα, η συσχέτιση μεταξύ του εντύπου φορολογίας εισοδήματος και του εντύπου περιουσιακής κατάστασης και προτείνονται ορισμένα σημεία για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία του εντύπου Πόθεν Έσχες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1 Έννοια του Φόρου

Ο φόρος αποτελεί μια υποχρεωτική παροχή των φυσικών ή νομικών προσώπων προς το δημόσιο, δίχως το δημόσιο να παρέχει άμεσα οικονομικές ευκολίες προς τα παραπάνω πρόσωπα. Η επιβολή των φόρων βοηθάει στην χρηματοδότηση της παραγωγής των δημοσίων αγαθών, στην βελτίωση της κατανομής των εισοδημάτων, στην εδραίωση της οικονομίας ιδιαίτερα σε περιόδους αυξημένου πληθωρισμού και στην οικονομική ανάπτυξη καθώς με την αύξηση των φόρων ενισχύεται η αποταμίευση και έχει σαν αποτέλεσμα να χαρακτηρίζεται μία χώρα ιδανική για επενδύσεις. Επομένως για να μπορέσουν να συγκεντρωθούν οικονομικοί πόροι για την κάλυψη των δημοσίων δαπανών, προκύπτει φόρος που σύμφωνα με τον Musgrave R. και τον Musgrave P. ορίζεται ως ένα μέρος του εισοδήματος από ένα φυσικό πρόσωπο ή ένα μέρος εισοδήματος από ένα νομικό πρόσωπο το οποίο παρέχεται άμεσα και με χρηματική παροχή στο δημόσιο.

2.2 Τα Είδη του Φόρου

Ο φόρος μπορεί να ταξινομηθεί με βάση τα παρακάτω κριτήρια(Θ.Γεωργακόπουλος,2005):

- Με κριτήριο την φορολογική βάση. Τέτοιοι φόροι είναι οι φόροι εισοδήματος, οι φόροι σταθερού ποσού κατά φορολογούμενο, οι φόροι κατανάλωσης και οι φόροι περιουσίας. Είναι ουσιαστικά το μέγεθος πάνω στο οποίο υπολογίζεται η φορολογική υποχρέωση.

- Ταξινόμηση των φόρων σε άμεσους και έμμεσους. Οι άμεσοι φόροι είναι αυτοί που επιβάλλονται απευθείας στο εισόδημα των φυσικών και νομικών προσώπων, στην ακίνητη περιουσία τους, στις δωρεές, κληρονομίες και γονικές παροχές. Στους έμμεσους φόρους τα έσοδα λαμβάνονται από όλους ανεξαρτήτως του εισοδήματος τους. Μια μελέτη που διεξήχθη στην Τουρκία από τους Ecevit και Ali Gokhan Yucel. (2016) διαπίστωσε ότι τόσο οι άμεσοι όσο και οι έμμεσοι φόροι έχουν θετική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη ακόμη και μακροπρόθεσμα, όπου η επίδραση των άμεσων φόρων είναι ισχυρότερη σε σύγκριση με τους έμμεσους φόρους.
- Με κριτήριο την φορολογούσα αρχή, δηλαδή τον δημόσιο φορέα για τον οποίο επιβάλλονται. Διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: α) στους φόρους της κεντρικής διοίκησης, β) στους φόρους κοινωνικής ασφάλισης και γ) στους δημοτικούς-κοινοτικούς φόρους.
- Ταξινόμηση των φόρων σε προσωπικούς και απρόσωπους. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν αυτοί που εξαρτώνται από την οικογενειακή κατάσταση του φορολογούμενου και άλλα προσωπικά του στοιχεία ενώ στην δεύτερη κατηγορία ανήκουν αυτοί που δεν λαμβάνουν υπόψιν τους τα προσωπικά στοιχεία του φορολογούμενου κατά τον υπολογισμό του φόρου.
- Με κριτήριο τον φορολογικό συντελεστή δηλαδή μιλάμε για τον φόρο που αντιστοιχεί σε κάθε μία φορολογούμενη μονάδα. Εδώ παρατηρούμε την φορολογία να είναι είτε αναλογική δηλαδή ο φορολογικός συντελεστής παραμένει σταθερός στις αυξήσεις της φορολογικής βάσης, είτε προοδευτική δηλαδή ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται όσο αυξάνεται η φορολογική βάση, είτε αντιστρόφως προοδευτική δηλαδή ο φορολογικός συντελεστής μειώνεται όσο μειώνεται η φορολογική βάση.

2.3 Το Φορολογικό Σύστημα μιας Χώρας

Οι διάφοροι φόροι που επιλέγει να έχει ένα κράτος αποτελούν το φορολογικό της σύστημα. Οι φόροι που επιβάλλει ποικίλουν και διαφέρουν. Ορισμένοι φόροι είναι πιο αποτελεσματικοί στην πραγματοποίηση ορισμένων στόχων που θέτει το κράτος ενώ άλλοι είναι πιο

αποτελεσματικοί στην πραγματοποίηση άλλων στόχων. Έτσι για παράδειγμα οι άμεσοι φόροι πλεονεκτούν των έμμεσων από άποψη δικαιοσύνης γιατί είναι προοδευτικοί σε αντίθεση με τους έμμεσους φόρους οι οποίοι είναι αναλογικοί. Από την άλλη μεριά οι έμμεσοι φόροι πλεονεκτούν καθώς δεν επηρεάζουν αρνητικά το κίνητρο για εργασία, αποταμίευση και επένδυση όπως κάνουν οι άμεσοι φόροι και συγκεκριμένα οι φόροι εισοδήματος. Όλες οι χώρες ως ένα βαθμό έχουν κοινό φορολογικό σύστημα όμως αυτό δεν μπορεί να είναι ίδιο καθώς κάθε χώρα έχει διαφορετικούς οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες που την επηρεάζουν. Αισθητή διαφορά θα δούμε ανάμεσα στις αναπτυγμένες και στις αναπτυσσόμενες χώρες, με τις αναπτυγμένες χώρες να δίνουν έμφαση στους άμεσους φόρους και ιδιαίτερα στους φόρους εισοδήματος και με τις αναπτυσσόμενες να δίνουν έμφαση στους έμμεσους φόρους καθώς εκεί τα εισοδήματα είναι σε χαμηλά επίπεδα.(Θεόδωρος Α. Γεωργακόπουλος,2012) Ένα καλό φορολογικό σύστημα σύμφωνα με τον J.Stiglitz(1992) είναι αυτό που έχει τα εξής πέντε βασικά χαρακτηριστικά: α) οικονομική αποτελεσματικότητα β) απλότητα γ) ευκαμψία δ) πολιτική υπευθυνότητα ε) δικαιοσύνη.

2.4 Η Ιστορία της Φορολογίας στην Ελλάδα

Η φορολογία κατά της Τουρκοκρατία είχε ως βασικό φόρο τον φόρο της δεκάτης και τον κεφαλικό φόρο. Κατά την επανάσταση του 1821-1828 υπήρχε ο φόρος της δεκάτης από καρπούς, γεννήματα και όλα τα προϊόντα, από ρύζια δύο από τα δέκα, από εθνικά κτήματα τρία από τα δέκα και ορίσθηκε και ο εξαγωγικός δασμός. Το 1828-1831 ο Καποδίστριας διατήρησε τους φόρους της δεκάτης και τους δασμούς κάνοντας κάποιες τροποποιήσεις. Η φορολογία κατά την εποχή του βασιλιά Όθωνα 1832-1862 περιλάμβανε την διατήρηση της φορολογίας της δεκάτης, την εισαγωγή της στρεμματικής φορολογίας και την κατάργηση των εξαγωγικών δασμών. Επίσης εισήγαγε τον φόρο των επιτηδευματιών, του χαρτοσήμου, τον φόρο επί των οικοδομών και καθιέρωσε τα περίφημα διαπύλια τέλη και ιδρύθηκαν οι πρώτες οικονομικές εφορίες. Την εποχή του Αλεξάνδρου Κουμουνδούρου το 1862-1882 γίνεται για πρώτη φορά η φορολόγηση των Αωνόμων μετοχικών Εταιριών. Το 1882-1893 επί Χαρίλαου Τρικούπη υπήρχε αύξηση των φόρων στον καπνό και στο φωτιστικό πετρέλαιο, εισήχθη ο φόρος επί των αρωτριώντων ζώων. Το 1893-1908 έγιναν ανεπιτυχείς απόπειρες φορολογίας των άγαμων

ανδρών, επιβλήθηκε η φορολογία των σκύλων ο οποίος νόμος χαρακτηρίστηκε ως προβληματικός. Το 1909-1919 ήρθε η φορολογική μεταρρύθμιση του Ελευθέριου Βενιζέλου όπου καθιερώθηκε ο γενικός φόρος επί του πραγματικού καθαρού εισοδήματος με προοδευτική φορολογία από 3%-7% επί του καθαρού εισοδήματος. Η ιστορία της σύγχρονης ελληνικής φορολογίας αρχίζει το 1919 όπου βασίστηκε σε τρεις νόμους α) στην φορολογία καθαρών εισοδημάτων β) στην φορολογία των κληρονομιών, δωρεών προικών και κερδών από λαχεία και γ) στην φορολογία της αυτομάτου υπερτιμήσεως της ακίνητου περιουσίας. Το 1919-1939 κατά την διάρκεια του Μεσοπολέμου επήλθαν οι εξής φορολογικές αλλαγές α) ο τελωνειακός κώδικας β) τα τέλη διαφημίσεως γ) τα τέλη χαρτοσήμου δ) ο φόρος κύκλου εργασιών. Εισήχθησαν τα πρώτα τέλη κυκλοφορίας των αυτοκινήτων και ο έκτακτος φόρος επί ακίνητης και κινητής περιουσίας. Την περίοδο του πολέμου και στα πρώτα χρόνια της απελευθέρωσης το 1940-1945 υπήρξαν κάποιοι έκτακτοι φόροι και απαλλαγές, το γνωστό πολεμόσημο το οποίο ήταν ένας προαιρετικός φόρος και ο φόρος πλουτησάντων επί κατοχής. Την επόμενη περίοδο 1946-1973 ήταν μια περίοδος ανασυγκρότησης όπου καθιερώθηκαν τα Λογιστικά βιβλία και έγιναν φορολογικές μεταρρυθμίσεις με βάση τις οποίες θα επιβαλλόταν φόρος στο εισόδημα μετά την αφαίρεση των δαπανών απόκτησης του. Τα εισοδήματα αυτά διακρινόταν σε εισοδήματα οικοδομών, εκμισθώσεων γης, κινητών αξιών, εμπορικών, γεωργικών ή επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και εισοδήματα από μισθωτή εργασία. Το 1974-2014 καθιερώθηκαν τα τεκμήρια για πρώτη φορά ως μέτρο αποφυγής της φοροδιαφυγής, ο Φ.Π.Α. , ο φόρος ακίνητης περιουσίας, η επιβολή τελών κινητής τηλεφωνίας και το 2013 εισήχθη ο νέος κώδικας φορολογίας εισοδήματος. (Κωνσταντίνος Ι. Νιφορόπουλος-Περιοδικό Accountancy Greece, 2017)

2.5 Φοροδιαφυγή

Λέγεται ότι δύο πράγματα είναι αναπόφευκτα σε αυτή την ζωή, ο θάνατος και οι φόροι. Υπάρχει όμως μια διαδεδομένη αντίληψη σύμφωνα με το φορολογικό σύστημα που έχουμε ότι μόνο ο θάνατος είναι αναπόφευκτος.(Stiglitz Joseph E., National Tax Journal, Chicago, III, 1985). Οι Rego και Wilson (2012) βρήκαν ότι οι εταιρίες στις οποίες οι διευθυντές έχουν σχετικά μεγάλα κίνητρα μετοχικού κεφαλαίου ανάληψης κινδύνου συμμετέχουν σε

μεγαλύτερη φοροδιαφυγή. Η φοροδιαφυγή αφορά παράνομες δραστηριότητες που ακολουθεί κάποιος για να αποφύγει να πληρώσει φόρο. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα η φοροδιαφυγή να οδηγεί σε λιγότερα έσοδα για το κράτος και έτσι να επιβαρύνονται με επιπλέον φόρους αυτοί οι οποίοι είναι συνεπής στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Σύμφωνα με τους Desai, Foley και Hines ένας μηχανισμός φοροδιαφυγής είναι όταν επιχειρήσεις διατηρούν θυγατρικές σε φορολογικούς παράδεισους επειδή καταφέρνουν να έχουν χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση εξαιτίας των ευκαιριών ενδοεπιχειρησιακού κέρδους που μετατοπίζεται από μια υψηλής φορολογίας δικαιοδοσία σε μια χαμηλής φορολογίας δικαιοδοσία.

Τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε μείωση της φοροδιαφυγής στους άμεσους φόρους, η οποία αποδίδεται κυρίως στην κινητοποίηση των κρατικών μηχανισμών είσπραξης φόρων, στην εισαγωγή νέων νομοθετικών πρωτοβουλιών για τη φορολόγηση του εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων καθώς και την υιοθέτηση ηλεκτρονικών μέσων διασταύρωσης συναλλαγών. (Anastasiou Athanasios, Kalamara Eleni, Kalligosfyris Charalampos, Estimation of the size of tax evasion in Greece, Bulletin of Applied Economics, 2020)

2.6 Η Διαφθορά στην Ελλάδα

Σύμφωνα με την έκθεση της Κομισιόν για το επίπεδο της διαφθοράς στις χώρες της Ε.Ε. η χώρα μας έρχεται πρώτη σε διαφθορά σε ολόκληρη την Ε.Ε. με το 98% των πολιτών να θεωρεί, ότι το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο στη χώρα, ενώ έπονται η Κροατία και η Κύπρος με 94% και η Ουγγαρία με 91%. Σύμφωνα με τον πίνακα διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας η χώρα μας βαθμολογήθηκε με 49/100 και κατετάγη 17η στην Ε.Ε. και 58η παγκοσμίως, αισθητή βελτίωση έναντι της 69ης θέσης το 2018. Όπως αναφέρει ο Λέανδρος Ρακιντζής, στο άρθρο που δημοσίευσε τον Αύγουστο του 2022, η σύγκριση του επιπέδου διαφθοράς με άλλες χώρες είναι επισφαλής, γιατί μπορεί να γίνει μόνο κατά προσέγγιση λόγω ανομοιογενών συνθηκών. Ακόμα και οι μετρήσεις της Διεθνούς Διαφάνειας δεν γίνονται βάσει στοιχείων, αλλά βάσει της αντίληψης που έχουν οι ερωτώμενοι πολίτες για τη διαφθορά σε συγκεκριμένους τομείς, μέθοδος που ειδικώς για τη χώρα μας δεν είναι αξιόπιστη, γιατί όλοι

μιλούν με γενικότητες και τις αόριστες πληροφορίες και κουτσομπολιά τα θεωρούν γεγονός. Πιστεύει επίσης, ότι το μέσο επίπεδο της διαφθοράς του δημόσιου τομέα της χώρας μας δεν είναι πολύ υψηλό, πλην κάποιων υπηρεσιών.

2.7 Ξέπλυμα Μαύρου Χρήματος

Ο εντοπισμός των κενών στους μηχανισμούς καταπολέμησης της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει σκοπό να παρέχει πολύτιμες γνώσεις στους υπεύθυνους συμμόρφωσης και στους νομοθέτες. Κατά τις άτυπες συνεντεύξεις με ανθρώπους που νομιμοποιούν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες και τους συμβούλους τους συζητήθηκαν οι 12 δημοφιλείς μέθοδοι νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι συνεντεύξεις αποκάλυψαν ότι ο χρυσός, τα κοσμήματα, τα ακατέργαστα διαμάντια, τα αρχαία, η τέχνη, τα έργα ακινήτων, οι εταιρίες συμβουλών, οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές, οι τράπεζες στο Ντουμπάι, οι θυρίδες, οι ιδιωτικές συμφωνίες μετρητών και οι επίσημες και ανεπίσημες ανταλλαγές συναλλάγματος είναι ιδιαίτερα δημοφιλή εργαλεία για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Στις συνεντεύξεις αναφέρθηκε ότι αποφεύγουν οικονομικούς τομείς που καλύπτονται από νόμους κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και διαχωρίζουν μεγάλα ποσά περιουσιακών στοιχείων για να μην τραβήξουν την προσοχή των ελεγκτών κατά τις αναλύσεις των συναλλαγών. Για παράδειγμα προσλαμβάνουν διευθυντές και χτίζουν δίκτυα υπεράκτιων εταιριών σε διάφορες δικαιοδοσίες ή χρησιμοποιούν τις ήδη υπάρχουσες εταιρείες για να κρύψουν τα περιουσιακά τους στοιχεία. Επίσης οι επενδύσεις σε μη ταμειακά περιουσιακά στοιχεία φαίνεται να είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς. Οι παραπάνω μέθοδοι νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έδειξαν ότι οι μηχανισμοί συμμόρφωσης που εφαρμόζονται στον χρηματοπιστωτικό τομέα μπορούν εύκολα να παρακαμφθούν. (Teichmann International AG, St. Gallen, Switzerland-Journal of Money Laundering Control,2017)

Οι Albrecht C., McKay Duffin K., Hawkins S. και Morales Rocha V. κατέληξαν πως τα κρυπτονομίσματα έχουν ενσωματωθεί στη διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων από

παράνομες πηγές λόγω της ανωνυμίας τους. Μέσω των κρυπτονομισμάτων διοχετεύουν κεφάλαια με ευκολία χωρίς τον φόβο του ελέγχου από τις αρχές.

2.8 Τρόποι Αντιμετώπισης της Διαφθοράς

Παρά τις πολλές και μερικές φορές πολύπλοκες μορφές με τις οποίες εμφανίζεται η διαφθορά, υπάρχουν βήματα που μπορούν να γίνουν για την πρόληψη και την μείωση της επιρροής της. Σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης η πρώτη γραμμή άμυνας κατά της διαφθοράς είναι τα αποτελεσματικά προγράμματα πρόληψης, εντοπισμού και ελέγχου. Οι διαγνωστικές διαδικασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον εντοπισμό περιοχών όπου η διαφθορά είναι ιδιαίτερα πιθανή ή μπορεί να έχει ήδη επικρατήσει. Άλλα βασικά στοιχεία για την πρόληψη της διαφθοράς μπορεί να περιλαμβάνουν ισχυρή δημόσια αποκάλυψη κυβερνητικών πληροφοριών, ανεξάρτητη εξωτερική παρακολούθηση και αποτελεσματική εσωτερική παρακολούθηση.(Anderson, *Municipal Best Practices: Preventing Fraud, Bribery and Corruption*. International, 2013) Επίσης σύμφωνα με την Mari-Liis Sööt οι διευθυντές και τα ανώτερα στελέχη των οργανισμών θα πρέπει να είναι πιο ανοιχτά στην μέτρηση και την ανάλυση των αξιών τους για την καταπολέμηση της διαφθοράς και να μην επικρατεί η άποψη ότι η διαφθορά είναι πρόβλημα χαμηλότερων στελεχών τα οποία δωροδοκούνται λόγω των χαμηλών τους απολαβών.

2.9 Ο θεσμός του Πόθεν Έσχες

Το σύστημα υποβολής δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης ή αλλιώς «πόθεν έσχες» των δημοσίων λειτουργών εντάσσεται στο γενικότερο νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα. Στην ουσία το Πόθεν Έσχες σημαίνει «από πού έχεις»,

δηλαδή από πού έχεις την περιουσιακή σου κατάσταση. Σε διεθνές επίπεδο, είναι πολυάριθμα τα κράτη τα οποία, από τα μέσα του προηγούμενου αιώνα έχουν θεσμοθετήσει σχετικές υποχρεώσεις.

Αρχικά το Πόθεν Έσχες προσπαθεί να προάγει την διαφάνεια και την εμπιστοσύνη των πολιτών προς τα πολιτικά πρόσωπα και τους δημόσιους λειτουργούς. Αυτό το γεγονός αποδεικνύει ότι δεν έχουν τίποτα να κρύψουν και ότι οι νόμοι και οι θεσμοί τηρούνται πρωτίστως από τους ίδιους, δίνοντας έτσι παράδειγμα στους πολίτες. (OECD-Asset Declarations for Public Officials, 2011)

Η δήλωση περιουσιακών στοιχείων περιέχει πολύτιμες πληροφορίες για την αποκάλυψη παραπτώματων και παράνομου πλουτισμού και διασφαλίζει ότι οι ελεγχόμενοι λογοδοτούν και ότι τα περιουσιακά τους στοιχεία δεν αποκτώνται μέσω της διαφθοράς. Γενικά καταλήγει ότι η χρήση της ηλεκτρονικής δήλωσης περιουσιακής κατάστασης έχει θετική επίδραση στην καταπολέμηση της διαφθοράς. (Aisulu A. Nurkey, Aigul B. Kosherbayeva , Nurzhan K. Kuandykov -Electronic Declaration of Assets as a Way to Prevent Corruption,2021)

Από την έκθεση της Κομισιόν έχει διαπιστωθεί ότι ο έλεγχος των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης στην Ελλάδα διενεργείται από τέσσερα εποπτικά όργανα και ασκείται με αξιολόγηση βάσει κινδύνου, που δεν απέδωσε ουσιαστικά αποτελέσματα πλην της διαπιστώσεως κάποιων παραβάσεων για μη υποβολή ή ανακριβούς δήλωσης, 1345 περιπτώσεις κατάχρησης εξουσίας, δωροδοκίας, εμπορίας ναρκωτικών και τυχερών παιχνιδιών βρίσκονται υπό διερεύνηση.(Λεάνδρος Τ. Ρακιντζής,2022)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

3.1 Γενικά Χαρακτηριστικά περί Φορολογίας Εισοδήματος

Η φορολογία εισοδήματος εξαρτάται από το εκάστοτε νομοθετικό πλαίσιο που ισχύει. Ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο νομοθετικό πλαίσιο φέρει δυσκολίες στο κράτος και στους πολίτες. Ο νέος νόμος που ισχύει μέχρι σήμερα για τη φορολογία εισοδήματος είναι ο Ν.4172/2013 ο οποίος αντικατέστησε τον προϊσχύοντα Ν.2238/1994. Παρόλα αυτά συνεχώς προκύπτουν νέες διατάξεις που τροποποιούν τον ισχύοντα νόμο με διάφορες προσθήκες και καταργήσεις λόγω της ταχέως μεταβαλλόμενης οικονομικής κατάστασης της χώρας μας.

3.1.1 Υπόχρεοι Υποβολής Φορολογικής Δήλωσης

Υποχρεωμένοι να υποβάλλουν δήλωση είναι όσοι έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο χρόνο της ηλικίας τους και αποκτούν εισοδήματα, πραγματικά ή τεκμαρτά. Όσοι είναι άνω των 18, ακόμα και αν είναι προστατευόμενα μέλη, αν έχουν εισοδήματα είναι υπόχρεα υποβολής φορολογικής δήλωσης. Οι αλλοδαποί οι οποίοι το προηγούμενο έτος έμεναν στην Ελλάδα και απέκτησαν εισοδήματα υποχρεούνται να υποβάλλουν φορολογική δήλωση για το έτος αυτό. Επίσης οι επαγγελματίες, οι άνεργοι και οι φορολογικοί κάτοικοι εξωτερικού υπό κάποιες προϋποθέσεις είναι υπόχρεοι για υποβολή δήλωσης.

Στην ετήσια φορολογική δήλωση είναι υποχρεωτική η εμφάνιση όλων των εισοδημάτων που εισέπραξε κατά το προηγούμενο έτος ο φορολογούμενος.

3.1.2 Προθεσμίες Υποβολής Φορολογικών Δηλώσεων

Σύμφωνα με το άρθρο 18 του 4174/2013 ο υπόχρεος για υποβολή φορολογικών δηλώσεων πρέπει να υποβάλλει την φορολογική του δήλωση κατά τον χρόνο που προβλέπεται από την οικεία νομοθεσία. Το φορολογικό έτος είναι ίδιο με το ημερολογιακό έτος και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 12 μήνες.

Ο νόμος ορίζει ότι οι δηλώσεις υποβάλλονται μέχρι 30/6. Εκτός αν είναι αργία όπου η προθεσμία υποβολής μεταφέρεται την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα. Οι ετήσιες δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των κατοίκων εξωτερικού υποβάλλονται έως την ημερομηνία που ορίζουν οι οικείες διατάξεις για τους κατοίκους ημεδαπής. Σε περίπτωση που ο φορολογικός κάτοικος της Ελλάδας μεταφέρει την φορολογική του κατοικία στο εξωτερικό, η δήλωση υποβάλλεται εμπρόθεσμα μέχρι τέλος του έτους. Βέβαια η ημερομηνία αυτή δεν είναι καταληκτική καθώς όπως βλέπουμε κάθε χρόνο δίνονται παρατάσεις οι οποίες μπορεί να φτάσουν μέχρι και τον Σεπτέμβριο, όπως είδαμε το 2021. Αυτό εξαρτάται και από άλλους παράγοντες όπως ο όγκος των εργασιών που καλούνται να διεκπεραιώσουν οι λογιστές ταυτόχρονα με τις φορολογικές δηλώσεις, πιθανά έκτακτα μέτρα που ισχύουν, μη έγκυρη έναρξη του συστήματος για την υποβολή των δηλώσεων κ.α. Παλαιότερα γινόταν διάκριση στις προθεσμίες υποβολής της δήλωσης ανά κατηγορίες φορολογουμένων, αργότερα άλλαξε και πλέον ισχύει η ίδια ημερομηνία για όλους τους φορολογούμενους ανεξαρτήτως Α.Φ.Μ., με εξαίρεση αυτούς που συμμετέχουν σε νομικά πρόσωπα που τηρούν απλογραφικά βιβλία και η οριστική υποβολή τους είναι μέχρι τις 15 του επόμενου μήνα από την λήξη υποβολής των δηλώσεων των νομικών προσώπων.

Η δήλωση από τους κληρονόμους για το εισόδημα που απέκτησε ο θανών υποβάλλεται μέσω αιτημάτων στην ΑΑΔΕ και η προθεσμία υποβολής της είναι μέχρι τις 31/12.

Η προθεσμία για τις αναδρομικές δηλώσεις μισθωτών και συνταξιούχων είναι μέχρι το τέλος του φορολογικού έτους του οποίου εκδόθηκαν οι βεβαιώσεις αποδοχών. Μέχρι τώρα γινόταν δηλώσεις αναδρομικών και για αγροτικές επιδοτήσεις που έπαιρναν οι αγρότες και

αφορούσαν προηγούμενα έτη. Σύμφωνα με την εγκύκλιο Ε.2059/2021 της ΑΑΔΕ άλλαξε το παραπάνω και πλέον οι αναδρομικές αγροτικές επιδοτήσεις δεν φορολογούνται στο έτος που αφορούν αλλά στο έτος της εισπραξης τους εκτός από την περίπτωση που εισπράττονται αναδρομικά κατόπιν ένστασης ή δικαστικής απόφασης, όπου ο χρόνος κτήσης τους νοείται ο χρόνος στον οποίο ανάγονται.

3.1.3 Πρόστιμα Δηλώσεων και Περιπτώσεις μη Επιβολής Προστίμου

Στις περιπτώσεις μη υποβολής, εκπρόθεσμης υποβολής και ανακριβούς υποβολής δηλώσεων, που αφορούν τα φορολογικά έτη από το 2014 και μετά επιβάλλονται τα εξής πρόστιμα:

Πίνακας 1: Πρόστιμα Δηλώσεων

Είδος δήλωσης	Φυσικά πρόσωπα μη υπόχρεα τήρησης βιβλίων			Φυσικά πρόσωπα που τηρούν ατομική επιχείρηση		
	Χρεωστικ ή	Πιστωτικ ή	Μηδενικ ή	Χρεωστικ ή	Πιστωτικ ή	Μηδενικ ή
Ανακριβή	100 €	100 €	100 €	250 €	250 €	250 €
Εκπρόθεσμη υποβολή τροποποιητικής δήλωσης	100 €	100 €	100 €	250 €	250 €	250 €
Μη υποβολή δήλωσης	100 €	100 €	100 €	250 €	250 €	250 €

Όμως, σύμφωνα με την εγκύκλιο Ε.2053/2022 που δημοσιεύτηκε από την Α.Α.Δ.Ε. στις 22 Ιουλίου του 2022 δεν θα επιβάλλονται πρόστιμα σε περίπτωση εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικού προσώπου, από την οποία το νέο ποσό φόρου που προκύπτει προς καταβολή σε σχέση με την αρχική δήλωση, είναι έως 100

ευρώ. Η διάταξη ισχύει για εκπρόθεσμες τροποποιητικές δηλώσεις και όχι σε πράξεις επιβολής προστίμων για εκπρόθεσμες αρχικές δηλώσεις. Επίσης, επιστρέφονται ή συμψηφίζονται με οφειλές, πρόστιμα τα οποία έχουν επιβληθεί για τους παραπάνω λόγους και για τα οποία δεν έχει παρέλθει η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ή εκκρεμούν ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή δεν έχει παρέλθει η προθεσμία άσκησης δικαστικής προσφυγής.

Ακόμη, με διάφορες αποφάσεις της ΔΕΔ και άλλων εγγράφων ή αποφάσεων της Διοίκησης, δεν επιβάλλονται πρόστιμα στις εξής περιπτώσεις:

- α) εκπρόθεσμη δήλωση λόγω καθυστερημένης έκδοσης βεβαίωσης από τον φορέα
- β) εκπρόθεσμη λόγω αρχικού ή τροποποιητικού ηλεκτρονικού αρχείου στην Α.Α.Δ.Ε., μηνιαίου ή ετήσιου, από τον αρμόδιο εργοδότη ή φορέα που έχει την υποχρέωση
- γ) στους άστεγους όπου δεν επιβάλλεται πρόστιμο για εκπρόθεσμη δήλωση σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 235 του Ν.4389/2016.
- δ) δηλώσεις οι οποίες ενώ στάλθηκαν εμπρόθεσμα, βγήκαν για έλεγχο από την εφορία αλλά δεν προσκομίστηκαν τα δικαιολογητικά που ζητήθηκαν στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.
- ε) δήλωση που υποβάλλεται εκ παραδρομής, ενώ δεν υπάρχει υποχρέωση.

3.2 Κατηγορίες Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Υπάρχουν 4 μορφές εισοδήματος.

1. Εισόδημα από Μισθωτή Εργασία και Συντάξεις
2. Εισόδημα από Επιχειρηματική Δραστηριότητα
3. Εισόδημα από Κεφάλαιο
4. Εισόδημα από Υπεραξία

Ανάλογα με την κατηγορία στην οποία βρίσκεται κάποιο εισόδημα, φορολογείται και με τους αντίστοιχους συντελεστές.

Στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος αναγράφονται όλα τα εισοδήματα του υπόχρεου ανεξάρτητα από τον τρόπο φορολόγησής τους. Επίσης αναγράφονται τα απαλλασσόμενα από το φόρο εισοδήματα, ενώ για τα αυτοτελώς ή με ειδικό τρόπο φορολογούμενα εισοδήματα αναγράφεται και ο φόρος που έχει παρακρατηθεί ή αποδοθεί. Στη συνέχεια θα αναλύσουμε την κάθε κατηγορία εισοδήματος.

Ένα φυσικό πρόσωπο μπορεί να ανήκει σε μία μόνο κατηγορία φορολόγησης, μπορεί όμως να ανήκει και σε παραπάνω από μία κατηγορίες. Για παράδειγμα μπορεί κάποιος να είναι μισθωτός, να εισπράττει ενοίκια και παράλληλα να έχει την δική του επιχείρηση. Αυτός θα φορολογηθεί για κάθε κατηγορία ξεχωριστά.

3.2.1 Μισθωτή Εργασία και Συντάξεις

Το εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις είναι το ακαθάριστο εισόδημα σε χρήμα ή σε είδος που προκύπτει από την υφιστάμενη, παρελθούσα ή μελλοντική εργασιακή σχέση μεταξύ του φορολογούμενου και μιας επιχείρησης. Πρόκειται για την πιο συχνή μορφή εισοδήματος. Στο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις γίνεται παρακράτηση φόρου εφόσον γίνει αναγωγή του μισθού από μηνιαία σε ετήσια βάση από τους εκκαθαριστές μισθοδοσίας. Ο υπολογισμός του καθαρού ετήσιου εισοδήματος γίνεται πολλαπλασιάζοντας τις μηνιαίες αποδοχές επί 12 ή 14(όταν καταβάλλονται δώρα Χριστουγέννων, Πάσχα και επίδομα αδείας) και το ποσό φόρου που αντιστοιχεί βάση της φορολογικής κλίμακας του άρθρου 15 και των μειώσεων φόρου του άρθρου 16 μειώνεται κατά ποσοστό 1.5% και το υπόλοιπο αποτελεί το φόρο που πρέπει να παρακρατείται σε ετήσια βάση. Το ποσό αυτό διαιρεμένο με το 12 ή το 14 αποτελεί την μηνιαία παρακράτηση που γίνεται από τον εργοδότη κατά την καταβολή μισθών ή συντάξεων.

Με το άρθρο 15 του Ν.4646/2019, τροποποιήθηκε τη κλίμακα της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του Ν 4172/2013 και τα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις φορολογούνται ως εξής:

Πίνακας 2: Συντελεστές φορολογίας μισθωτής εργασίας και συντάξεως

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο Εισοδήματος (ευρώ)	Σύνολο φόρου (ευρώ)
10.000	9%	900	10.000	900
10.000	22%	2.200	20.000	3.100
10.000	28%	2.800	30.000	5.900
10.000	36%	3.600	40.000	9.500
Υπερβάλλον	44%			

Οι περιστασιακά απασχολούμενοι φορολογούνται ως μισθωτοί όταν το πραγματικό τους εισόδημα δεν υπερβαίνει το ποσό των 6.000 ευρώ και το τεκμαρτό τους εισόδημα το ποσό των 9.500 ευρώ. Αν το πραγματικό εισόδημα υπερβαίνει το ποσό των 6.000 ευρώ, τότε το υπερβάλλον ποσό φορολογείται σαν εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα.

Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν και οι ελεύθεροι επαγγελματίες με μπλοκάκι οι οποίοι φορολογούνται με τις διατάξεις της φορολογίας των μισθωτών. Πρόκειται για φυσικά πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα, είναι υπόχρεα σε τήρηση βιβλίων και στοιχείων και παρέχουν υπηρεσίες με πρωταρχικό το στοιχείο της συμβουλής ή επιστημονικής, καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας και δεν εμπεριέχει την έννοια της εμπορικής δραστηριότητας. Για να φορολογηθεί κάποιος με μπλοκάκι θα πρέπει να ισχύουν σωρευτικά οι παρακάτω πέντε προϋποθέσεις:

- α) να υπάρχουν έγγραφες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών ή συμβάσεις έργου με φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες, τα οποία δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα τρία
- β) σε περίπτωση που υπερβαίνουν τα τρία, το 75% του ακαθάριστου εισοδήματος θα πρέπει να προέρχεται από ένα από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή τις νομικές οντότητες
- γ) να μην έχουν την εμπορική ιδιότητα
- δ) να έχουν ως έδρα της επιχείρησης την οικία τους
- ε) να μην αποκτούν εισόδημα από μισθωτή εργασία

3.2.2 Κέρδη από Επιχειρηματική Δραστηριότητα

Το εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα προκύπτει όταν ένα φυσικό πρόσωπο δραστηριοποιείται σε έναν τομέα έχοντας την δική του επιχείρηση. Από την επιχείρηση αυτή είτε είναι εμπορική, είτε παραγωγική, είτε αγροτική, είτε παροχής υπηρεσιών προκύπτουν τα καθαρά κέρδη. Για αυτά τα κέρδη φορολογείται.

Για να προκύψουν τα καθαρά κέρδη ή οι ζημίες θα πρέπει πρώτα να υποβληθεί το έντυπο Ε3. Στο έντυπο Ε3 αναγράφονται όλα τα έσοδα, τα έξοδα, η λογιστική-φορολογική βάση και η αναμόρφωση τα οποία στοιχεία είναι απαραίτητα για την ανάδειξη του αποτελέσματος. Μπορούμε να δούμε τα ακαθάριστα έσοδα, δηλαδή το συνολικό ποσό των εσόδων που έχει εμφανίσει στο προηγούμενο έτος πριν την αφαίρεση των εξόδων και λοιπών στοιχείων. Με την αναμόρφωση είναι δυνατόν να αφαιρεθούν από τα έξοδα δαπάνες οι οποίες δεν είναι εκπιπτόμενες. Με τον όρο εκπιπτόμενες εννοούμε το σύνολο των δαπανών που είναι απαραίτητες για την ομαλή λειτουργία μιας επιχείρησης. Οπότε δαπάνες οι οποίες γίνονται από τον επιχειρηματία και δεν αφορούν την επιχείρηση αλλά προσωπικές του ανάγκες, δεν εκπίπτουν από τα έξοδα και συμπληρώνονται στο έντυπο της αναμόρφωσης ώστε να μην ληφθούν υπόψιν. Στο έντυπο Ε3 διαχωρίζονται τα στοιχεία σε τέσσερις δραστηριότητες την εμπορική, την παραγωγική, την αγροτική-βιολογική και την παροχή υπηρεσιών. Στο έντυπο όμως της φορολογικής δήλωσης Ε1 η εμπορική, η παραγωγική και η δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών αναγράφονται στο ίδιο σημείο δηλαδή στο πεδίο Γ2(Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα) ενώ η αγροτική δραστηριότητα αναγράφεται χωριστά στο πεδίο Γ1(Εισόδημα από αγροτική δραστηριότητα). Στην περίπτωση όπου το αποτέλεσμα θα είναι ζημιογόνο τότε οι ζημίες μπορούν να μεταφερθούν και να συμψηφιστούν με μελλοντικά κέρδη μέσα σε μία πενταετία με την προϋπόθεση ότι ο φορολογούμενος δεν έχει διαφορά τεκμηρίων κατά την διάρκεια αυτών των ετών. Η ζημία του προγενέστερου έτους συμψηφίζεται κατά προτεραιότητα έναντι της ζημίας μεταγενέστερου έτους. Μετά το πέμπτο έτος η ζημία χάνεται και δεν υπάρχει η δυνατότητα συμψηφισμού της.

Στην περίπτωση της αγροτικής δραστηριότητας ως φορολογητέο έσοδο πέραν των υπόλοιπων εσόδων θεωρείται και η βασική ενίσχυση καθώς και η πράσινη και συνδεδεμένη ενίσχυση για το ποσό άνω των 12.000 ευρώ. Οι αγροτικές ενισχύσεις οι οποίες αντλούνται από

την ετήσια βεβαίωση του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. αναγράφονται στον πίνακα Γ2 του εντύπου Ε3 πληροφοριακά και όλες εκτός τις φορολογητέες αναγράφονται στον κωδικό 659-660 του εντύπου Ε1, είναι αφορολόγητες, αθροίζονται στα εισοδήματα ώστε να προκύψει η ειδική εισφορά αλληλεγγύης και αυξάνουν την ανάλωση κεφαλαίου του φορολογούμενου. Η αγροτική δραστηριότητα χωρίζεται α) στους κατ' επάγγελμα αγρότες οι οποίοι είναι οι αγρότες που εμφανίζουν έσοδα πάνω από 15.000 ευρώ ή έχουν επιδοτήσεις πάνω από 5.000 ευρώ και τα αγροτικά τους έσοδα είναι μεγαλύτερα από τα μισθωτά, β) στους αγρότες του ειδικού καθεστώτος που τα έσοδα τους είναι λιγότερα από 15.000 ευρώ και οι επιδοτήσεις τους δεν ξεπερνούν τις 5.000 ευρώ και γ) οι αφανείς αγρότες στους οποίους ισχύει ότι και στην δεύτερη κατηγορία με την εξαίρεση ότι δεν έχουν έναρξη επαγγέλματος στην εφορία. Ως έσοδο θεωρείται και το συνολικό ποσό των εργοσήμων που απέκτησε ο φορολογούμενος μέσα στο έτος προσφέροντας την εργασία του σε αγροτική γη. Όταν ένας φορολογούμενος ασκεί την αγροτική δραστηριότητα και είναι κατ' επάγγελμα αγρότης τότε ισχύει το αφορολόγητο που έχει και ένας μισθωτός. Στις υπόλοιπες όμως δραστηριότητες δεν ισχύουν οι μειώσεις φόρου λόγω τέκνων.

Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται με την κλίμακα της παραγράφου 1 του άρθρου 15(μισθωτών, συνταξιούχων), αφού προστεθούν σε τυχόν εισοδήματα από μισθούς και συντάξεις. Συνεπώς, η κλίμακα εισοδήματος ατομικής επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι η εξής:

Πίνακας 3: Συντελεστές φορολογίας επιχειρηματικής δραστηριότητας

Εισόδημα από Επιχειρηματική δραστηριότητα σε ευρώ	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-10.000	9%
10.001-20.000	22%
20.001-30.000	28%
30.001-40.000	36%
40.001-	44%

Για τα φυσικά πρόσωπα τα οποία έκαναν έναρξη επιτηδεύματος για πρώτη φορά έχουν μειωμένο συντελεστή για το πρώτο κλιμάκιο εισοδήματος κατά 50%, δηλαδή για τα πρώτα 10.000 ευρώ φορολογούνται με συντελεστή 4,5% εφόσον αθροιστικά το ετήσιο εισόδημα τους από επιχειρηματική και αγροτική δραστηριότητα δεν υπερβαίνει τις 10.000 ευρώ.

Η προκαταβολή φόρου ορίζεται σε ποσοστό 55% επί του φόρου που προκύπτει στο εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα φυσικά πρόσωπα. Όταν αποκτάται για πρώτη φορά εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, η προκαταβολή μειώνεται κατά 50%. Στην περίπτωση όπου μειωθεί το εισόδημα άνω του 25%, ο φορολογούμενος μπορεί να αιτηθεί στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. μείωση προκαταβολής μέχρι το τέλος του μήνα Σεπτεμβρίου. Η προκαταβολή που βεβαιώνεται συμψηφίζεται με το φόρο που προκύπτει στο επόμενο φορολογικό έτος, ανεξάρτητα της κατηγορίας εισοδήματος που προκύπτει ο φόρος. Αν ο φορολογούμενος αποκτά φορολογητέο εισόδημα και από άλλες πηγές πέραν της επιχειρηματικής δραστηριότητας οι φόροι των εισοδημάτων αυτών δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της προκαταβολής.

Οι επιτηδευματίες και οι ασκούντες ελεύθερο επάγγελμα υποχρεούνται σε καταβολή ετήσιου τέλους επιτηδεύματος. Για τις ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις και τους ελεύθερους επαγγελματίες το τέλος επιτηδεύματος ορίζεται σε 650€ ετησίως και για κάθε υποκατάστημα επιπλέον 600€ ετησίως. Από την επιβολή του ετήσιου τέλους επιτηδεύματος εξαιρούνται τα πρόσωπα που παρουσιάζουν αναπηρία ίση ή μεγαλύτερη του 80%. Επίσης εξαιρούνται του τέλους επιτηδεύματος οι τουριστικοί τόποι, οι εμπορικές επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες που ασκούν την δραστηριότητα τους σε χωριά με πληθυσμό έως 500 κατοίκους και σε νησιά κάτω από 3.100 κατοίκους. Επιπλέον εξαιρούνται όταν δεν έχουν παρέλθει 5 έτη από την πρώτη έναρξη εργασιών ή όταν υπολείπονται 3 έτη από το έτος συνταξιοδότησης τους. Τέλος, από την καταβολή του τέλους επιτηδεύματος εξαιρούνται οι αγρότες-μέλη αγροτικών συνεταιρισμών που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 8 του Ν.4384/2016. Σε περίπτωση διακοπής της επιχείρησης το ετήσιο τέλος υπολογίζεται αναλογικά με τους μήνες λειτουργίας της επιχείρησης και για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 15 ημερών νοείται μήνας. Για τα φορολογικά έτη 2019, 2020, 2021 οι αγρότες κανονικού καθεστώτος δεν ήταν υπόχρεοι να πληρώσουν τέλος επιτηδεύματος ακόμη και αν είχε παρέλθει η πενταετία τους. Σύμφωνα με τις εξαγγελίες του πρωθυπουργού στην Δ.Ε.Θ. για το φορολογικό έτος 2022 και εφεξής, φυσικά πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα και νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες (με ετήσια ακαθάριστα έσοδα έως 2 εκατ. ευρώ), που αυξάνουν σε σχέση με το προηγούμενο φορολογικό έτος τον συνολικό χρόνο απασχόλησης των εργαζομένων τους, με σχέση εργασίας πλήρους απασχόλησης σε ένα έτος, για διάστημα κατ' ελάχιστον τριών μηνών εντός του έτους, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις θα απαλλάσσονται από το τέλος επιτηδεύματος.

3.2.3. Εισόδημα από Κεφάλαιο

Το εισόδημα από κεφάλαιο αποτελεί το εισόδημα που λαμβάνει ένα άτομο σε χρήμα ή σε είδος από ακίνητη περιουσία, τόκους, μερίσματα και δικαιώματα. Το εισόδημα από ακίνητη περιουσία είναι το εισόδημα που προκύπτει από τα έσοδα που λαμβάνει κάποιος ενοικιάζοντας την ακίνητη περιουσία του. Το εισόδημα από τόκους είναι το εισόδημα που προκύπτει από καταθέσεις, κρατικά χρεόγραφα, τίτλους ή ομολογίες ημεδαπής ή αλλοδαπής προέλευσης και από κάθε είδους δανειακή σχέση. Το εισόδημα από μερίσματα προκύπτει από μετοχές, ιδρυτικούς τίτλους ή από δικαιώματα συμμετοχής σε κέρδη, από άλλα εταιρικά δικαιώματα όπως μερίδια, μερίδες κλπ. Το εισόδημα από δικαιώματα προκύπτει από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας επί λογοτεχνικού, επιστημονικού ή καλλιτεχνικού περιεχομένου.

Το εισόδημα από ενοίκια φορολογείται και αφορά το εισόδημα των ιδιοκτητών από την εκμίσθωση κτιρίων, κατασκευών και κάθε είδους εγκαταστάσεων μαζί με τον εξοπλισμό τους. Το εισόδημα αυτό μπορεί να προκύπτει από την εκμίσθωση, την ιδιοχρησιμοποίηση ή την δωρεάν παραχώρηση των ακινήτων αυτών. Σύμφωνα με την παρ.4 του άρθρου 40 του Ν.4172/2013 το εισόδημα τους φορολογείται αυτοτελώς σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 4: Συντελεστές φορολογίας ενοικίων

Εισόδημα από ακίνητη περιουσία (ευρώ)	Συντελεστής %
0-12.000	15%
12.001-35.000	35%
35.001-	45%

Τα φυσικά πρόσωπα έχουν έκπτωση 5% επί του ακαθάριστου εισοδήματος από εκμίσθωση ή δωρεάν παραχώρηση ακίνητης περιουσίας για δαπάνες επισκευής, συντήρησης, ανακαίνισης ή άλλες πάγιες και λειτουργικές δαπάνες του ακινήτου.

Αν υπεκμισθώνεται τμήμα γης ή ακινήτου, εμπίπτει σε έκπτωση το μίσθωμα που καταβάλλεται για το τμήμα αυτού και όχι το μίσθωμα ολόκληρου του ακινήτου ή της γης.

Σύμφωνα με τον Ν.3522/2006 το τέλος χαρτοσήμου καταργήθηκε για τα εισοδήματα από εκμίσθωση κατοικιών που αποκτώνται από το 2008 και μετά. Αντίθετα για τα καταστήματα, τις αποθήκες και τα γραφεία επιβάλλεται χαρτόσημο 3,6%(χαρτόσημο 3%, πλέον ΟΓΑ 20% επί του χαρτοσήμου).

Στην βραχυχρόνια μίσθωση ακινήτων στο πλαίσιο της οικονομίας διαμοιρασμού(τύπου айрbnb) ισχύει η παραπάνω φορολογία, εφόσον τα ακίνητα εκμισθώνονται επιπλωμένα και δεν παρέχεται καμία υπηρεσία πλην της παροχής κλινοσκεπασμάτων. Σε αντίθετη περίπτωση, μιλάμε για απόκτηση εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα και ο φορολογούμενος θα πρέπει να έχει κάνει έναρξη στην εφορία με τον αντίστοιχο Κ.Α.Δ.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. δεν ορίζεται ελάχιστο ποσό μισθώματος, δηλαδή δεν υφίσταται ελάχιστη μισθωτική αξία γης ή ακινήτου. Επίσης ως εισόδημα λογίζεται και το εισόδημα σε είδος που αποκτά ο εκμισθωτής του ακινήτου το οποίο αποτιμάται στην αγοραία αξία, όπως αυτή προκύπτει από κάθε πρόσφορο μέσο σύμφωνα με την ΠΟΛ 1069/2015.

Υπάρχουν όμως περιπτώσεις όπου ενώ υπάρχει μισθωτική σχέση, ο μισθωτής δεν καταβάλλει τα αναλογούντα ενοίκια. Στην περίπτωση αυτή και για να μην φορολογηθεί ο εκμισθωτής για τα ανείσπρακτα ενοίκια θα πρέπει μέχρι την προθεσμία υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος να έχει εκδώσει εις βάρος του μισθωτή διαταγή πληρωμής ή διαταγή απόδοσης χρήσης μισθίου ή δικαστική απόφαση αποβολής ή επιδίκασης μισθωμάτων και να το προσκομίσει στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. πριν την υποβολή της δήλωσης του. Με αυτό τον τρόπο τα εν λόγω εισοδήματα φορολογούνται στο έτος κατά το οποίο θα τα εισπράξει, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 8 του Κ.Φ.Ε., με το οποίο ορίζεται ότι ο χρόνος κτήσης του εισοδήματος είναι ο χρόνος που ο δικαιούχος απέκτησε το δικαίωμα εισπράξης. Στην περίπτωση όπου ο ιδιοκτήτης δεν εισέπραξε ολόκληρο το ποσό των ενοικίων ή εισέπραξε ένα ποσοστό λόγω των ειδικών συνθηκών που επικρατούσαν την περίοδο του Covid-19, και αυτό το ποσό της μείωσης ήταν αυτό που όριζε το κράτος, τότε δεν ισχύει η παραπάνω διαδικασία και ο μισθωτής θα έπρεπε να δηλώσει το ετήσιο ποσό που εισέπραξε στο σύνολο των μισθωμάτων στο Ε2, χωρίς να αναγράψει το μηνιαίο ποσό του ενοικίου και να φορολογηθεί για το παραπάνω ποσό.

Αν ο φορολογούμενος χρησιμοποιεί το ακίνητο του ως επαγγελματική στέγη στην ατομική του επιχείρηση τότε μιλάμε για ιδιοχρησιμοποίηση. Αυτό θεωρείται εισόδημα για τον φορολογούμενο και το ποσό θα πρέπει να αναγραφεί στην φορολογική δήλωση για να προκύψει φόρος. Το εισόδημα από ιδιοχρησιμοποίηση συνίσταται στο 3% της αντικειμενικής

αξίας του ακινήτου. Η αντικειμενική αξία των ακινήτων αναγράφεται στο εκκαθαριστικό Ε.Ν.Φ.Ι.Α. αλλά για να υπάρχει μια πιο σωστή εικόνα, την αντικειμενική αξία την ορίζουν οι συμβολαιογράφοι οι οποίοι γνωρίζουν ακριβώς τις αντικειμενικές αξίες που ισχύουν και ετοιμάζουν την συγκεκριμένη πράξη.

Στην περίπτωση που ο φορολογούμενος κάνει δωρεάν παραχώρηση ένα ακίνητο σε κάποιο άλλο πρόσωπο τότε επίσης υπόκειται σε φορολογία. Το εισόδημα από δωρεάν παραχώρηση συνίσταται στο 3% της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου.

Οι τόκοι που δεν απαλλάσσονται από την φορολογία φορολογούνται με συντελεστή 15%, με την αναγραφή τους στην ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος σύμφωνα με την ΠΟΛ.1042/2015. Όταν οι τόκοι υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 61, 62, 64 του Κ.Φ.Ε. ο παρακρατούμενος φόρος εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση στην περίπτωση βέβαια που αυτός που λαμβάνει τους τόκους είναι ημεδαπό φυσικό πρόσωπο, ή φυσικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που δεν διατηρεί μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα. Ο χρόνος κτήσης του εισοδήματος από τόκους θεωρείται ο χρόνος κατά τον οποίο καθίστανται ληξιπρόθεσμοι και απαιτητοί. Για παράδειγμα, για μια προθεσμιακή κατάθεση ενός έτους η οποία ξεκινάει στις 1/8/2021 και λήγει στις 31/7/2022 ο χρόνος κτήσης είναι η 31 Ιουλίου του 2022 κατά την οποία οι τόκοι καθίστανται ληξιπρόθεσμοι και απαιτητοί. Για τα παραπάνω εισοδήματα που αποκτούν φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν τη φορολογική τους κατοικία στην ημεδαπή, η παρακράτηση φόρου ενεργείται επιφυλασσόμενων των διατάξεων των παρ.2 και 3 του άρθρου 37 όπου προβλέπεται ότι απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος οι τόκοι ομολογιακών δανείων και έντοκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου καθώς και οι τόκοι που προκύπτουν από ομόλογα που εκδίδονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας.

Τα μερίσματα που αποκτώνται από 1/1/2020 και μετά φορολογούνται με συντελεστή 5%. Με τις αρχικές διατάξεις του νόμου 4172/2013 ο συντελεστής ήταν 10%, στη συνέχεια από το 2016 έως το 2018 αυξήθηκε από 10% σε 15% και το 2019 ο συντελεστής είχε διαμορφωθεί στο 10%. Στα μερίσματα γίνεται παρακράτηση φόρου 5% όπου εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση σύμφωνα με την ΠΟΛ.1042/2015.

Τα δικαιώματα φορολογούνται με συντελεστή 20%. Στα δικαιώματα που καταβάλλουν φυσικά πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα και νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που έχουν την φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα, ενεργείται παρακράτηση

φόρου με συντελεστή 20% και έτσι εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση για το συγκεκριμένο είδος εισοδήματος σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε.

3.2.4 Εισόδημα από Υπεραξία Μεταβίβασης Κεφαλαίου

Το εισόδημα από Υπεραξία προκύπτει από μεταβιβάσεις τίτλων όπως μετοχές σε εταιρίες μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο ή εισηγμένες όταν αυτός που τις μεταβιβάζει κατέχει μετοχικό κεφάλαιο με ποσοστό τουλάχιστον 0,5%, μερίδια, ομόλογα και παράγωγα και οι οποίες μεταβιβάσεις γίνονται από πώληση και όχι από χαριστική αιτία. Με βάση τον Κ.Φ.Ε. το εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου διακρίνεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, την μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας και την μεταβίβαση τίτλων ή κινητών αξιών.

Το εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου φορολογείται με συντελεστή 15% με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης. Εξαίρεση αποτελεί το εισόδημα υπεραξίας κεφαλαίου της παραγράφου 2 του 42Α καθώς φορολογείται με συντελεστή 5%.

Υπεραξία είναι η διαφορά μεταξύ τιμής κτήσης που κατέβαλε ο φορολογούμενος και τιμής πώλησης που εισέπραξε. Δαπάνες που μπορεί να έγιναν και συνδέονται άμεσα με την αγορά ή την πώληση των τίτλων συμπεριλαμβάνονται στην τιμή κτήσης και στην τιμή πώλησης.

3.3 Μειώσεις Φόρου Εισοδήματος

Ο φορολογούμενος ανάλογα με τα κριτήρια που πληροί έχει κάποιες μειώσεις από τον φόρο εισοδήματος. Πριν αναφερθώ σε αυτές θα πρέπει να δούμε ποια πρόσωπα θεωρούνται ως εξαρτώμενα μέλη.

Εξαρτώμενα μέλη θεωρούνται:

A) Η σύζυγος στην περίπτωση κοινής φορολογικής δήλωσης, με την προϋπόθεση ότι δεν έχει η ίδια φορολογητέα εισοδήματα οποιασδήποτε πηγής

B) Τα άγαμα τέκνα εφόσον είναι είτε ανήλικα είτε ενήλικα έως 25 ετών και φοιτούν σε σχολές ή σχολεία ή ινστιτούτα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης της ημεδαπής ή της αλλοδαπής είτε ενήλικα έως 25 ετών και είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο Δ.Υ.Π.Α. ή υπηρετούν την στρατιωτική τους θητεία.

Γ) Τα τέκνα του φορολογούμενου, οι αδελφοί και οι αδελφές των δύο συζύγων εφόσον έχουν ποσοστό νοητικής ή σωματικής αναπηρίας τουλάχιστον 67% και είναι άγαμα, διαζευγμένα ή σε χηρεία.

Δ) Οι ανιόντες, για παράδειγμα οι παππούδες

E) Τα ανήλικα ορφανά από πατέρα ή μητέρα που έχουν έως τρίτου βαθμού συγγένεια με το φορολογούμενο ή τη σύζυγό του.

Δεν θεωρούνται εξαρτώμενα μέλη τα τέκνα της περίπτωσης Β', οι ανιόντες της περίπτωσης Δ' και τα ανήλικα ορφανά της περίπτωσης E' εάν το ετήσιο φορολογητέο εισόδημα τους ξεπερνάει το ποσό των 3.000 ευρώ. Επίσης δεν θεωρούνται εξαρτώμενα μέλη τα τέκνα, οι αδελφοί και οι αδελφές των δύο συζύγων της περίπτωσης Γ' εάν το ετήσιο φορολογητέο εισόδημα τους ξεπερνάει το ποσό των 6.000 ευρώ.

Μείωση φόρου δικαιούνται οι μισθωτοί, οι συνταξιούχοι και οι κατ' επάγγελμα αγρότες και η μείωση αυτή αυξάνεται ανάλογα με τα τέκνα που έχουν. Πιο συγκεκριμένα ο φόρος που προκύπτει να πληρώσει ο μισθωτός, ο συνταξιούχος ή ο κατ' επάγγελμα αγρότης μειώνεται κατά:

- Επτακόσια εβδομήντα επτά ευρώ για τον φορολογούμενο χωρίς εξαρτώμενα τέκνα
- Οκτακόσια δέκα ευρώ για τον φορολογούμενο με ένα εξαρτώμενο τέκνο
- Εννιακόσια ευρώ για τον φορολογούμενο με δύο εξαρτώμενα τέκνα
- Χίλια εκατόν είκοσι ευρώ για τον φορολογούμενο με τρία εξαρτώμενα τέκνα
- Χίλια τριακόσια σαράντα ευρώ για τον φορολογούμενο με τέσσερα εξαρτώμενα τέκνα

Σε περίπτωση διακοπής έγγαμης σχέσης και οι δύο σύζυγοι δηλώνουν τα τέκνα ως εξαρτώμενα και έχουν τις παραπάνω μειώσεις εφόσον το εισόδημα τους προκύπτει από μισθωτή εργασία, συνταξιοδότηση ή αγροτική δραστηριότητα.

Όταν το φορολογητέο εισόδημα ξεπερνάει τις 12.000 ευρώ τότε το ποσό της μείωσης μειώνεται κατά 20 ευρώ για κάθε 1.000 ευρώ του φορολογητέου εισοδήματος. Η διάταξη αυτή δεν ισχύει για φορολογούμενους που έχουν πάνω από 5 εξαρτώμενα τέκνα. Οι φορολογούμενοι που δεν έχουν την φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα δεν δικαιούνται την παραπάνω μείωση φόρου.

Σε περίπτωση που υπάρχει εισόδημα από μισθούς και συντάξεις μαζί με εισόδημα αγροτικής επιχείρησης, η μείωση φόρου υπολογίζεται μόνο μία φορά για το σύνολο των εισοδημάτων. Στην περίπτωση που αποκτούνται και άλλου είδους εισοδήματα όπως το εισόδημα από ενοίκια, η μείωση φόρου θα ισχύει μόνο για τα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις και τα εισοδήματα από αγροτική δραστηριότητα όπως αναφέραμε παραπάνω και όχι για τα εισοδήματα από ενοίκια.

Επίσης για να μην υπάρχει προσαύξηση στον φόρο κλίμακας έχει θεσπιστεί ένα μέτρο το οποίο υποχρεώνει τους φορολογούμενους να έχουν αγοράσει αγαθά και υπηρεσίες με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής και αποτελεί πλέον αυτοτελής υποχρέωση. Το μέτρο αυτό ξεκίνησε το 2020 και σήμερα το ποσοστό που ισχύει για αγορές με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής είναι το 30% του εισοδήματος. Αν δεν εξασφαλιστεί αυτό το ποσό τότε ο φορολογούμενος θα κληθεί να πληρώσει την διαφορά με συντελεστή 22%. Από το 2022 μέχρι το 2025 κάποιες δαπάνες στον τομέα της υγείας υπολογίζονται στο διπλάσιο της αξίας τους καθώς μέχρι στιγμής δεν ήταν τόσο διαδεδομένες οι ηλεκτρονικές πληρωμές. Τέτοιες δαπάνες είναι σε ιατρικές υπηρεσίες, οδοντιατρικές και άλλες παραϊατρικές. Επίσης, για τα έτη 2022 έως 2025 παρέχεται έκπτωση από τον τελικό φόρο εισοδήματος ίση με το 30% των δαπανών λήψης υπηρεσιών για ορισμένες δαπάνες. Τέτοιες δαπάνες είναι σε υπηρεσίες επισκευής και συντήρησης κατοικίας, οικιακές υπηρεσίες, υπηρεσίες καθαρισμού, υπηρεσίες οικιακής μέριμνας, μεταφορά επιβατών με ταξί, κτηνιατρικές υπηρεσίες, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, φωτογραφικές υπηρεσίες, κομμωτήρια και καταστήματα προσωπικής φροντίδας, υπηρεσίες φροντίδας παιδιών, οίκοι ευγηρίας και ιδρύματα για άτομα με ειδικές ανάγκες, υπηρεσίες για βοήθεια ατόμων στο σπίτι, νομικές υπηρεσίες, υπηρεσίες κηδεϊών.

Αγορές με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής εννοούνται αγορές με κάρτες, μέσω e-banking, με επιταγές, e-wallet, PayPal ή σε μηχανήματα easy-pay της τράπεζας. Από το κτίσιμο του

αφορολόγητου εξαιρούνται οι παρακάτω κατηγορίες δαπανών οι οποίες δεν θεωρούνται καταναλωτικές: α) ενοίκια, β) τέλη κυκλοφορίας, γ) αγορές οχημάτων, δ) αγορές σκαφών, αεροπλάνων και αεροσκαφών, ε) αγορές κατοικιών, οικοπέδων και λοιπών ακινήτων, στ) πληρωμές βεβαιωμένων οφειλών στο δημόσιο, ζ) πληρωμές δανείων, η) αγορές επενδυτικών προϊόντων.

Για παράδειγμα, φορολογούμενος με πραγματικό εισόδημα από μισθωτή εργασία, συντάξεις και επιχειρηματική δραστηριότητα ίσο με 17.500 ευρώ θα πρέπει να δηλώσει πραγματοποιηθείσες δαπάνες με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής ίσες με 5.250 € (17.500*30%). Εάν αυτός δηλώσει δαπάνες με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής 3.250 €, τότε για την διαφορά του υπολειπόμενου απαιτούμενου ποσού θα πληρώσει φόρο ίσο με 440 € $\{(5.250-3.250)*22\}$.

Επιπλέον παρέχεται πρόσθετη μείωση στο φόρο εισοδήματος κατά 200 ευρώ για τον φορολογούμενο και τα εξαρτώμενα τέκνα του όταν ανήκουν σε κάποια ειδική κατηγορία. Σε αυτό το πεδίο εφαρμογής δεν εμπίπτουν μόνο οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι αλλά όλοι οι φορολογούμενοι, ανεξαρτήτως κατηγορίας εισοδήματος. Σε περίπτωση χωριστής δήλωσης συζύγων, την μείωση αυτή μπορεί να την ωφεληθεί μόνο ένας από τους δύο. Η πρόσθετη μείωση αφορά άτομα με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%, ανάπηρους αξιωματικούς και οπλίτες, θύματα πολέμου ή τρομοκρατικών ενεργειών και πρόσωπα που δικαιούνται από το κράτος σύνταξη ως ανάπηροι ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφυλίου πολέμου.

Επιπλέον κατέχεται μείωση φόρου για δωρεές και πιο συγκεκριμένα μείωση 20% επί του ποσού των δωρεών και αφορά όλες τις κατηγορίες εισοδήματος. Ισχύει στις περιπτώσεις που ο φορολογούμενος κάνει δωρεές προς φορείς του Δημοσίου, ιερούς ναούς, ιερές μονές, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και λοιπούς μη δημοσίους φορείς που λειτουργούν για κοινωφελείς σκοπούς, εφόσον οι δωρεές αυτές υπερβαίνουν στη διάρκεια του προηγούμενου έτους τα 100 ευρώ. Το συνολικό ποσό των δωρεών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% του φορολογητέου εισοδήματος. Το ίδιο ισχύει και για δωρεές τροφίμων προκειμένου να διανεμηθούν αποκλειστικά για τις ευπαθείς ομάδες. Ειδικά για τις δωρεές προς τα κοινωφελή ιδρύματα και τις εγγεγραμμένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, το ποσό του φόρου μειώνεται κατά 40% επί των ποσών των δωρεών προς τους φορείς αυτούς εφόσον οι δωρεές υπερβαίνουν το ποσό των 100 ευρώ και κατατίθενται σε ειδικούς για τον σκοπό αυτόν λογαριασμούς. Ως χρόνος της δωρεάς θεωρείται ο χρόνος κατάθεσης του ποσού και όχι ο χρόνος είσπραξης του ποσού από τον δωρεοδόχο.

Τέλος, δίνεται έκπτωση στον φόρο εισοδήματος για δαπάνες ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων. Πιο συγκεκριμένα οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για λήψη υπηρεσιών που σχετίζονται με την ενεργειακή, λειτουργική και αισθητική αναβάθμιση των κτιρίων, τα οποία δεν έχουν συμμετάσχει σε κάποιο άλλου είδους πρόγραμμα αναβάθμισης κτιρίων, μειώνουν τον φόρο εισοδήματος των φυσικών προσώπων σε ποσοστό 40% επί του ύψους των ισόποσα καταναμημένων σε περίοδο τεσσάρων ετών δαπανών.

3.4 Τεκμήρια Διαβίωσης

Τα τεκμήρια διαβίωσης είναι ένας τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας των φορολογούμενων. Χρησιμοποιούνται μόνο για τα φυσικά πρόσωπα και όχι για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες και ουσιαστικά αφορά τις ελάχιστες ετήσιες δαπάνες που χρειάζεται να κάνει κάποιος για να ζήσει και να συντηρήσει τα περιουσιακά στοιχεία που κατέχει. Όταν το εισόδημα των φορολογούμενων είναι μικρότερο από τις αντικειμενικές δαπάνες και τις δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων, τότε η διαφορά μεταξύ συνολικού εισοδήματος και αντικειμενικών δαπανών φορολογείται κατά περίπτωση ως εξής:

- Με την κλίμακα των μισθωτών εφόσον έχει εισόδημα από μισθωτή εργασία ή συντάξεις, ή το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων του προκύπτει από μισθωτή εργασία και συντάξεις, ή δεν έχει εισόδημα από καμία πηγή, ή έχει εισόδημα από κεφάλαιο ή υπεραξία και το τεκμαρτό εισόδημα δεν υπερβαίνει το ποσό των 9.500 ευρώ, ή όταν ο φορολογούμενος είναι εγγεγραμμένος στο μητρώο ανέργων του Δ.Υ.Π.Α. ή αν αποκτά εισόδημα από περισσότερες της μία κατηγορίας και υπάρχει ισότητα μεταξύ των εισοδημάτων αυτών.
- Ως εισόδημα επιχειρηματικής δραστηριότητας με την προϋπόθεση ότι ο φορολογούμενος έχει εισόδημα μόνο από επιχειρηματική δραστηριότητα ή το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων του προκύπτει από την επιχειρηματική δραστηριότητα.

- Ως εισόδημα αγροτικής δραστηριότητας με την προϋπόθεση ότι ο φορολογούμενος έχει εισόδημα μόνο από αγροτική δραστηριότητα ή το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων του προκύπτει από την αγροτική δραστηριότητα.
- Ως περιστασιακά απασχολούμενοι (άνεργοι, φοιτητές, νοικοκυρές) και εφόσον δεν έχουν έναρξη εργασιών, αντιμετωπίζονται φορολογικά ως εισοδήματα από μισθούς ή συντάξεις υπολογιζόμενου του ποσού της μείωσης φόρου και χωρίς να βεβαιώνεται προκαταβολή επόμενου έτους.

Αρχικά όλοι οι φορολογούμενοι έχουν το τεκμήριο διαβίωσης το οποίο είναι 3.000 ευρώ για κάθε φυσικό πρόσωπο εκτός αν έχουν κοινή φορολογική δήλωση συζύγων όπου το τεκμήριο διαβίωσης για τον κάθε σύζυγο είναι 2.500 ευρώ. Επιπλέον, τεκμήριο αποτελεί η κατοικία στην οποία ζει το φυσικό πρόσωπο. Το τεκμήριο βαραίνει εκείνους που κατοικούν σε αυτό, είτε είναι ιδιοκτήτες του ακινήτου, είτε το ενοικιάζουν, είτε τους έχει παραχωρηθεί δωρεάν. Ο φορολογούμενος που έχει δηλώσει φιλοξενούμενος απαλλάσσεται από το τεκμήριο, αλλά η τεκμαρτή δαπάνη βαραίνει τον φιλοξενούντα. Το τεκμήριο της κατοικίας υπολογίζεται κλιμακωτά με βάση την επιφάνεια της, όπως τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 5: Τεκμήριο κατοικιών

Τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων	Ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο
≥80τ.μ	40€/τ.μ.
81τ.μ.-120τ.μ.	65€/τ.μ.
121τ.μ.-200τ.μ.	110€/τ.μ.
201τ.μ.-300τ.μ.	200€/τ.μ.
301τ.μ. και άνω	400€/τ.μ.

Για τους βοηθητικούς χώρους της κύριας κατοικίας ισχύει τεκμήριο 40 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο, ανεξάρτητα της επιφάνειας του ακινήτου. Οι παραπάνω τιμές προσαυξάνονται κατά 40% για ακίνητα τα οποία βρίσκονται σε περιοχές με αντικειμενικές αξίες από 2.800 έως 4.999 ευρώ το τ.μ., και κατά 70% για κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές με αντικειμενικές τιμές από 5.000 ευρώ ανά τ.μ. και άνω. Όταν το ακίνητο είναι χαρακτηρισμένο ως μονοκατοικία οι παραπάνω τιμές προσαυξάνονται κατά 20%. Αντίθετα, για τις δευτερεύουσες κατοικίες τα παραπάνω ποσά μειώνονται κατά 50%.

Ένα άλλο περιουσιακό στοιχείο το οποίο μας φορτώνει με τεκμήριο είναι το αυτοκίνητο. Ουσιαστικά, ένα αυτοκίνητο ανάλογα με τα χαρακτηριστικά που έχει χρειάζεται ετησίως κάποια χρήματα για την συντήρηση και την κυκλοφορία του. Τεκμήριο αυτοκινήτου δεν έχουν οι φορολογούμενοι οι οποίοι έχουν σε ακινησία το αυτοκίνητο τους. Το τεκμήριο υπολογίζεται με βάση τον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 6: Τεκμήριο αυτοκινήτων

Κυβικά εκατοστά	Μέχρι 5 έτη	Από 5 μέχρι 10 έτη (-30%)	Από 10 έτη και άνω (-50%)
900	4.000€	2.800€	2.000€
1.000	4.000€	2.800€	2.000€
1.100	4.000€	2.800€	2.000€
1.200	4.000€	2.800€	2.000€
1.300	4.600€	3.220€	2.300€
1.400	5.200€	3.500€	2.600€
1.500	5.800€	4.060€	2.400€
1.600	6.400€	4.480€	3.200€
1.700	7.000€	4.900€	3.500€
1.800	7.600€	5.320€	3.800€
2.000	8.800€	6.160€	4.400€
2.500	13.300€	9.310€	6.650€
3.000	17.800€	12.460€	8.900€
3.500	23.800€	16.660€	11.900€

Αν τα επιβατηγά αυτοκίνητα ανήκουν σε εταιρία τότε το τεκμήριο το αναλαμβάνουν α) για την Ομόρρυθμη Εταιρία οι εταίροι που συμμετέχουν, β) για την Ετερόρρυθμη Εταιρία μόνο οι Ομόρρυθμοι εταίροι, γ) για την Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης ο εταίρος ο οποίος είναι ταυτόχρονα και διαχειριστής ενώ στην περίπτωση όπου κανένας διαχειριστής δεν είναι και εταίρος τότε το αναλαμβάνουν όλοι οι εταίροι και δ) για την Ανώνυμη Εταιρία ο πρόεδρος και οι διευθύνοντες σύμβουλοι.

Η παλαιότητα υπολογίζεται με βάση το έτος πρώτης κυκλοφορίας του στην Ελλάδα ή σε χώρα της Ε.Ε./Ε.Ο.Χ. Τα παραπάνω τεκμήρια δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση όπου το αυτοκίνητο διαθέτει πιστοποιητικό αυθεντικότητας το οποίο εκδίδεται από διεθνή ή ημεδαπό

φορέα που είναι αρμόδιο αυτών των πιστοποιητικών όπως και για αυτοκίνητα τα οποία είναι ειδικά κατασκευασμένα για κινητικά ανάπηρους.

Τεκμήριο αποτελεί και η αγορά του αυτοκινήτου δηλαδή το ποσό που διέθεσε ο φορολογούμενος για να το αγοράσει. Επίσης, σαν τεκμήριο υπολογίζονται και όλες οι αγορές που κάνει μέσα στο έτος ακινήτων ή περιουσιακών στοιχείων π.χ. αγροτεμαχίων, κατοικιών, δίκυκλων ή σκαφών αναψυχής. Ακόμη, η ετήσια δαπάνη που καταβάλλεται για ιδιωτικά σχολεία στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης με εξαίρεση τα εσπερινά γυμνάσια και λύκεια αποτελεί τεκμήριο. Επιπλέον, το ετήσιο ποσό που πληρώνει ο φορολογούμενος για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτοκινήτων, δασκάλους αφορά αντικειμενική δαπάνη για τον φορολογούμενο με εξαίρεση το πρόσωπο το οποίο έχει αναπηρία ή διανοητική καθυστέρηση από 67% και άνω ή είναι άνω των 65 ετών και τον φροντίζει νοσοκόμος. Η εξωτερική πισίνα που διαθέτει ο φορολογούμενος αποτελεί τεκμήριο και υπολογίζεται ανάλογα με την επιφάνεια της και πιο συγκεκριμένα είναι 160€/τ.μ. μέχρι 60τ.μ. και 320€/τ.μ. για την επιφάνεια άνω των 60τ.μ. Αν πρόκειται για εσωτερική πισίνα τα ποσά διπλασιάζονται. Τέλος, τεκμήρια μας προσδίδουν και τα σκάφη ανάλογα με το ολικό μήκος σκάφους και τα αεροσκάφη ή ελικόπτερα που μπορεί να έχει κάποιος στην κατοχή του όπως επίσης και η αποπληρωμή των δανείων.

Σε περίπτωση που οι έγγαμοι σύζυγοι επιθυμούν να κάνουν χωριστές δηλώσεις, το ποσό του τεκμηρίου διαβίωσης του κάθε συζύγου είναι 3.000 ευρώ. Για την κάλυψη των τεκμηρίων με χρήση ανάλωσης λαμβάνονται υπόψη τα χρηματικά ποσά που δηλώνει ο κάθε σύζυγος χωριστά, επομένως δεν μπορεί να γίνει επίκληση στα εισοδήματα του άλλου συζύγου ώστε να αναγραφεί ανάλωση κεφαλαίου και να μην φορολογηθεί με βάση τα τεκμήρια. Επίσης από τις κοινές δηλώσεις προηγούμενων ετών, ο κάθε σύζυγος μπορεί να επικαλεστεί μόνο από τα δικά του εισοδήματα.

Τα παραπάνω ποσά μπορεί να αμφισβητηθούν από τους φορολογούμενους στις περιπτώσεις όπου αποδεικνύεται ότι αυτό το τεκμήριο είναι μεγαλύτερο από την πραγματική δαπάνη του φορολογούμενου και των εξαρτώμενων μελών του. Τέτοιες περιπτώσεις είναι α) οι πολίτες που υπηρετούν την στρατιωτική τους θητεία, β) οι φυλακισμένοι, γ) οι νοσηλεύόμενοι σε νοσοκομείο ή κλινική, δ) οι άνεργοι που παίρνουν βοήθημα ανεργίας, ε) αυτοί οι οποίοι συγκατοικούν με συγγενείς πρώτου βαθμού που έχουν αποδεδειγμένα μειωμένες δαπάνες, στ) οι ορφανοί ανήλικοι που έχουν στην κυριότητα τους αυτοκίνητα, ζ) αυτοί που προσκομίζουν στοιχεία ότι για λόγους ανωτέρας βίας πραγματοποίησαν δαπάνες μικρότερες από τις αντικειμενικές. Για συνταξιούχους οι οποίοι έχουν υπερβεί το 65^ο έτος της

ηλικίας τους, οι αντικειμενικές δαπάνες είναι μειωμένες κατά ποσοστό 30% ενώ για τα φυσικά πρόσωπα που έχουν την φορολογική τους κατοικία στην αλλοδαπή δεν εφαρμόζονται οι αντικειμενικές δαπάνες, εφόσον δεν αποκτά εισόδημα στην Ελλάδα.

Τα τεκμήρια επομένως αν είναι μεγαλύτερα από τα έσοδα που παρουσιάζει ο φορολογούμενος δημιουργούν πρόβλημα διότι θα πληρώσει επιπλέον φόρο. Για να αποφύγει τον επιπλέον φόρο πρέπει να καλυφθεί αυτή η διαφορά. Οι τρόποι που μπορεί να καλύψει κάποιος την διαφορά τεκμηρίων είναι είτε παρουσιάζοντας κάποια κέρδη από τυχερά παιχνίδια, για τα οποία πρέπει να διαθέτει ανάλογη βεβαίωση, είτε πουλώντας κάποιο περιουσιακό στοιχείο το οποίο θα αυξήσει τα έσοδα, είτε με ανάλωση κεφαλαίου. Με τον όρο ανάλωση κεφαλαίου εννοούμε εισοδήματα που έχουν ήδη φορολογηθεί σε προηγούμενες χρονιές και τα οποία ένας φορολογούμενος μπορεί να επικαλεστεί ώστε να καλύψει την όποια διαφορά προκύψει. Σε περίπτωση κοινής φορολογικής δήλωσης όπου αποβιώσει ο ένας, ο άλλος σύζυγος έχει την δυνατότητα να επικαλεστεί ανάλωση κεφαλαίου με εισοδήματα του θανόντος συζύγου, με την διαφορά ότι η φορολογική δήλωση θα εκκαθαριστεί από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. μετά την προσκόμιση των απαραίτητων δικαιολογητικών.

3.5 Φορολογία Εισοδήματος Κατοίκων Εξωτερικού

Η έννοια της φορολογικής κατοικίας εισήχθη στον νέο Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.4172/2013) με σκοπό να προσδιοριστούν τα πρόσωπα που είναι υποκείμενα στον φόρο, ώστε να φορολογηθούν σύμφωνα με τις διατάξεις του ΟΟΣΑ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανάλογα με την φορολογική κατοικία του ατόμου εξαρτάται το κράτος στο οποίο θα φορολογηθεί και ο τρόπος με τον οποίο θα φορολογηθεί. Ο φορολογούμενος που έχει την φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα φορολογείται για το παγκόσμιο εισόδημα του, δηλαδή για το εισόδημα που έχει αποκτήσει στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή, στην Ελλάδα. Εξάιρεση αποτελεί ο φορολογούμενος που είναι αλλοδαπό προσωπικό το οποίο εργάζεται σε γραφεία στην Ελλάδα θα φορολογηθεί στην Ελλάδα μόνο για το εισόδημα που θα αποκτήσει εδώ, σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν.89/1967 (Α'132). Ο φορολογούμενος που δεν έχει την

φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα θα φορολογηθεί εδώ μόνο για το εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα.

Για να θεωρείται ένα φυσικό πρόσωπο ότι έχει την φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα θα πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις:

1^α: Έχει στην Ελλάδα τη μόνιμη, κύρια ή συνήθη κατοικία του ή το κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων.

1^β: Είναι προξενικός, διπλωματικός, δημόσιος λειτουργός ή δημόσιος υπάλληλος, έχει την ελληνική ιθαγένεια και υπηρετεί στην αλλοδαπή.

2: Διαμένει στην Ελλάδα για διάστημα που υπερβαίνει τις εκατόν ογδόντα τρεις ημέρες. Για αυτήν την περίπτωση θα χρειαστούν κάποια δικαιολογητικά για να οριστεί ως φορολογικός κάτοικος Ελλάδας. Αναφορικά κάποια δικαιολογητικά είναι η βεβαίωση φορολογικής κατοικίας όπου να προκύπτει ότι είναι φορολογικός κάτοικος αυτού του κράτους ή η αίτηση αποφυγής διπλής φορολογίας της Σ.Α.Δ.Φ.Ε.(δίγλωσσο έντυπο) ή αντίγραφο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, το έντυπο ανάληψης μισθωτής ή έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας ή την εγγραφή στο δημοτολόγιο ή το μισθωτήριο συμβόλαιο της κατοικίας. Τα παραπάνω δικαιολογητικά θα πρέπει να έχουν την σφραγίδα apostille εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται με την εφαρμογή των Σ.Α.Δ.Φ.Ε.

Το παραπάνω δεν ισχύει για φυσικά πρόσωπα τα οποία βρίσκονται στην Ελλάδα για τουριστικούς και ιατρικούς σκοπούς και η παραμονή τους δεν υπερβαίνει τις τριακόσιες εξήντα πέντε ημέρες.

Υπόχρεοι υποβολής δήλωσης στην Ελλάδα είναι οι κάτοικοι εξωτερικού μόνο όταν αποκτούν πραγματικό εισόδημα στην Ελλάδα. Ο φόρος επιβάλλεται μόνο στα εισοδήματα που προκύπτουν στην Ελλάδα και όχι στο εισόδημα που προκύπτει στο εξωτερικό.

Οι κάτοικοι εξωτερικού όπως αναφέραμε παραπάνω εξαιρούνται από τα τεκμήρια διαβίωσης καθώς και από τα τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων μόνο στην περίπτωση που δεν έχουν πραγματικό εισόδημα στην Ελλάδα. Σε διαφορετική περίπτωση, που εμφανίζουν για παράδειγμα τόκους καταθέσεων στην Ελλάδα, δεν εξαιρούνται από τα τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων. Σε αυτή την περίπτωση οι δαπάνες αγοράς δικαιολογούνται είτε με τα εισοδήματα που εμφανίζουν στην Ελλάδα, είτε με τα χρηματικά

ποσά που προέρχονται από την πώληση περιουσιακών στοιχείων στην Ελλάδα, είτε με εισαγωγή συναλλάγματος όπου δεν ελέγχεται ο τρόπος που αποκτήθηκαν αυτά τα εισοδήματα. Επομένως, ένας κάτοικος εξωτερικού ο οποίος διαθέτει δευτερεύουσα κατοικία ή ένα επιβατικό αυτοκίνητο στην Ελλάδα ή προχωράει σε αγορά ακίνητου στην Ελλάδα, εφόσον δεν αποκτά εισόδημα στην Ελλάδα, δεν υποχρεούται σε υποβολή φορολογικής δήλωσης.

Οι Έλληνες που έφυγαν και είναι στο εξωτερικό δεν είναι όλοι φορολογικοί κάτοικοι εξωτερικού. Είναι μόνο όσοι πληρούν τις προϋποθέσεις και έχουν κάνει τη διαδικασία που ορίζεται από το νόμο και αναφέραμε παραπάνω. Εάν κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους ο φορολογικός κάτοικος της Ελλάδας αποκτήσει εισοδήματα στο εξωτερικό, τότε αυτά τα εισοδήματα πρέπει να εμφανιστούν στην φορολογική του δήλωση καθώς όπως είπαμε φορολογείται στην Ελλάδα για τα παγκόσμια εισοδήματα του. Σύμφωνα με το άρθρο 9 του ΚΦΕ ο φόρος που προκύπτει να πληρώσει στην ημεδαπή μειώνεται κατά το ποσό του φόρου που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή για αυτό το εισόδημα. Η μείωση του φόρου δεν μπορεί να ξεπερνάει το ποσό του φόρου που προκύπτει στην Ελλάδα για το εισόδημα αυτό. Τα παραπάνω ισχύουν εφαρμόζοντας πρώτα τους κανόνες Σ.Α.Δ.Φ. στους οποίους ορίζεται αν τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν στην αλλοδαπή θα φορολογηθούν μόνο στο κράτος πηγής τους ή στο κράτος της φορολογικής κατοικίας του φορολογούμενου ή και στα δύο κράτη.

Η Ελλάδα για να δώσει κίνητρα ώστε να επαναπατριστούν οι Έλληνες μετανάστες εφάρμοσε ένα μέτρο μείωσης φορολογίας. Πιο συγκεκριμένα, δίνεται απαλλαγή του 50% του φόρου εισοδήματος από μισθωτή εργασία καθώς και του εισοδήματος από άσκηση ατομικής επιχειρηματικής δραστηριότητας των φυσικών προσώπων που μεταφέρουν την φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα σύμφωνα με το άρθρο 5Γ του Ν.4172/2013 για επτά φορολογικά έτη. Για να ισχύει η παραπάνω απαλλαγή θα πρέπει να ισχύουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) δεν ήταν φορολογικός κάτοικος της Ελλάδας τα προηγούμενα πέντε από τα έξι έτη πριν την μεταφορά της φορολογικής κατοικίας στην Ελλάδα, β) μεταφέρει την φορολογική του κατοικία από κράτος μέλος της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ. ή από κράτος με το οποίο είναι σε ισχύ συμφωνία διοικητικής συνεργασίας στον τομέα της φορολογίας με την Ελλάδα, γ) παρέχει υπηρεσίες στην Ελλάδα στο πλαίσιο εργασιακής σχέσης κατά την έννοια της παρ.2 του άρθρου 12 του Κ.Φ.Ε. που ασκείτε είτε σε ημεδαπό νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα είτε σε μόνιμη εγκατάσταση αλλοδαπής επιχείρησης στην Ελλάδα, δ) δηλώνει ότι θα μείνει στην Ελλάδα τουλάχιστον για τα επόμενα δύο χρόνια.

3.6 Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης και Φόρος Πολυτελείας

Η ειδική εισφορά αλληλεγγύης του άρθρου 29 του Ν.3986/2011 ενσωματώθηκε στον Κ.Φ.Ε., με τις διατάξεις της παρ.9 του άρθρου 112 του Ν.4387/2016. Πιο συγκεκριμένα, με τις διατάξεις αυτές προστέθηκε νέο άρθρο 43Α στον 4172/2013 και η εισφορά αλληλεγγύης υπολογίζεται με οριακούς συντελεστές κλιμακωτά. Αφορά έναν έκτακτο ειδικό φόρο που επιβάλλεται στα εισοδήματα των φυσικών προσώπων ή σχολάζουσας κληρονομιάς και θεσπίστηκε ως προσωρινό μέτρο για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης.

Η ειδική εισφορά αλληλεγγύης επιβάλλεται στα εισοδήματα άνω των 12.000 ευρώ. Για την επιβολή της εισφοράς αλληλεγγύης λαμβάνεται υπόψη το σύνολο του εισοδήματος και για την ακρίβεια η άθροιση των εισοδημάτων από μισθωτή εργασία και συντάξεις, από επιχειρηματική δραστηριότητα, από κεφάλαιο, από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, φορολογούμενο ή απαλλασσόμενο, πραγματικό ή τεκμαρτό.

Οι συντελεστές που ισχύουν για τον υπολογισμό της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 7: Συντελεστές εισφοράς αλληλεγγύης

Εισόδημα	Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Συντελεστής εισφοράς αλληλεγγύης (%)	Εισφορά αλληλεγγύης κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο εισοδήματος (ευρώ)	Σύνολο εισφοράς αλληλεγγύης (ευρώ)
0-12.000	12.000	0	0	12.000	0
12.001-20.000	8.000	2,2	176	20.000	176
20.001-30.000	10.000	5	500	30.000	676
30.001-40.000	10.000	6,5	650	40.000	1.326

40.001- 65.000	25.000	7,5	1.875	65.000	3.201
65.001- 220.000	155.000	9	13.950	220.000	17.151
>220.000	Υπερβάλλον	10			

Δεν επιβάλλεται εισφορά αλληλεγγύης για τα παρακάτω εισοδήματα:

α) για τα εισοδήματα που αποκτούν τα άτομα με αναπηρίες κάθε μορφής σε ποσοστό από 80% και άνω

β) για αποζημίωση για λύση ή καταγγελία εργασιακής σχέσης

γ) για το επίδομα ανεργίας που λαμβάνουν οι μακροχρόνια άνεργοι που είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του Δ.Υ.Π.Α. όπως και οι μακροχρόνια άνεργοι ναυτικοί

δ) για τις αμοιβές υπαλλήλων της Ε.Ε.

ε) για τα κάθε είδους επιδόματα και βοηθήματα ειδικών κατηγοριών.

Για το φορολογικό έτος 2021 απαλλάσσονται από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης τα εξής εισοδήματα:

- από μισθωτή εργασία και συντάξεις στον ιδιωτικό τομέα
- από επιχειρηματική δραστηριότητα
- από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένου και των αγροτικών επιδοτήσεων
- από κεφάλαιο (μερίσματα, δικαιώματα, τόκοι, ακίνητη περιουσία)
- από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου

Τα εισοδήματα που δεν απαλλάσσονται από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης είναι τα εισοδήματα από μισθωτή εργασία στο δημόσιο τομέα και τις συντάξεις.

Σύμφωνα με τις εξαγγελίες του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη από το βήμα της Δ.Ε.Θ. από το 2023 και εφεξής, η ειδική εισφορά αλληλεγγύης καταργείται για όλους. Αυτό σημαίνει ότι οι μισθωτοί του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, οι συνταξιούχοι, οι επιχειρηματίες, οι ιδιοκτήτες ακινήτων και οι αγρότες θα ωφεληθούν φορολογικά σε μόνιμη βάση λόγω της κατάργησης της εισφοράς αλληλεγγύης.

Ο φόρος πολυτελούς διαβίωσης επιβλήθηκε με τον Ν.4172/2013 και αφορά τα φυσικά πρόσωπα που έχουν στην κυριότητα ή κατοχή τους επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης μεγάλου κυβισμού 1.929 κ.ε. και άνω, αεροσκάφη, ελικόπτερα, ανεμόπτερα, δεξαμενές κολύμβησης καθώς και σκάφη αναψυχής ιδιωτικής χρήσης άνω των 5 μέτρων. Ο φόρος πολυτελούς διαβίωσης υπολογίζεται σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 8: Συντελεστές φόρου πολυτελούς διαβίωσης

Περιουσιακό στοιχείο επιβολής φόρου πολυτελείας	Συντελεστής φόρου (Βάση επιβολής φόρου η αντικειμενική δαπάνη)
Ε.Ι.Χ. και μικτής χρήσης ή τύπου JEEP από 1929 κ.ε. και μέχρι 2.500 κ.ε.	5%
Ε.Ι.Χ. και μικτής χρήσης ή τύπου JEEP πάνω από 2.500 κ.ε.	13%
Αεροσκάφη, ελικόπτερα, ανεμόπτερα	13%
Δεξαμενές κολύμβησης, εσωτερικές και εξωτερικές	13%
Σκάφη αναψυχής ιδιωτικής χρήσης	13%

Εξαιρέσεις από την επιβολή φόρου πολυτελούς διαβίωσης αναφέρονται παρακάτω:

- τα επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης με παλαιότητα άνω των 10 ετών από το έτος πρώτης κυκλοφορίας. Ως έτος πρώτης κυκλοφορίας θεωρείται το έτος που τέθηκαν για πρώτη φορά σε κυκλοφορία στην Ελλάδα ή σε χώρα της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ.. Εάν το πρώτο έτος δεν αποδεικνύεται τότε ως έτος πρώτης κυκλοφορίας θεωρείται το έτος που αναγράφεται στην άδεια κυκλοφορίας.
- στις περιπτώσεις μη εφαρμογής αντικειμενικών δαπανών και υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα τα επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης των αναπήρων που απαλλάσσονται από τα τέλη κυκλοφορίας ή είναι ειδικά διαμορφωμένα για άτομα με κάθε είδους αναπηρία που υπερβαίνει το 67%.
- στα ηλεκτρικά αυτοκίνητα η ισχύς των οποίων μετράτε αποκλειστικά σε KW

- τα ιστιοφόρα σκάφη και πλοία αναψυχής που κατασκευάζονται στην Ελλάδα εξολοκλήρου από ξύλο
- απαλλαγή Ε.Ι.Χ. πολύτεκνων από τον φόρο πολυτελούς διαβίωσης
- απαλλαγή Ε.Ι.Χ. μηδενικών ρύπων από το φόρο πολυτελούς διαβίωσης

Ο φόρος πολυτελούς διαβίωσης βεβαιώνεται με βάση τις δηλώσεις που υποβάλλονται και εμφανίζεται στην πράξη διοικητικού προσδιορισμού.

3.7 Πρακτική Επισκόπηση του Κ.Φ.Ε.

Ο κ. Γεωργίου έχει ατομική επιχείρηση, εισπράττει ενοίκια και είναι έγγαμος. Η σύζυγος του εργάζεται στο δημόσιο τομέα και έχει τόκους καταθέσεων. Μαζί έχουν 2 ανήλικα τέκνα. Τα οικονομικά τους στοιχεία για το έτος 2021 παρουσιάζονται παρακάτω:

Οικονομικά Στοιχεία Υπόχρεου

A) Καθαρά Κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα(παροχής υπηρεσιών) 6.000€, φόροι 20% που παρακρατήθηκαν 250€

B) Εισόδημα από ακίνητα 13.500€

Γ) Δαπάνες με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής 6.000€

Οικονομικά Στοιχεία Συζύγου

A) Εισόδημα από μισθωτή εργασία στον ιδιωτικό τομέα ακαθάριστες αποδοχές 18.900€, φόρος που παρακρατήθηκε 750€

B) Εισόδημα από τόκους καταθέσεων 150€, φόρος που παρακρατήθηκε 22,5€

Γ) Δαπάνες με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής 12.000€

Διαθέτουν ένα αυτοκίνητο 1.600 κ.ε. με έτος πρώτης κυκλοφορίας το 2020 στο όνομα του υπόχρεου και κατοικούν σε μία μονοκατοικία 100 τ.μ. χωρίς βοηθητικούς χώρους η οποία

ανήκει στον σύζυγο. Μέσα στο 2021 αγόρασε η σύζυγος ένα οικοπέδο αξίας 30.000€. Η ανάλωση κεφαλαίου από εισοδήματα προηγούμενων ετών που διαθέτουν είναι 25.000€.

Υπολογισμός φόρου υπόχρεου

Φόρος από επιχειρηματική δραστηριότητα: $(6.000 * 0,09) = 540€$. Στη συνέχεια αφαιρούμε τις παρακρατήσεις 20% που έγιναν, $540 - 250 = 290€$

Προκαταβολή επόμενου έτους: $6.000 * 0,09 = 540€$. Η προκαταβολή υπολογίζεται σε ένα ποσοστό 55%, $540 * 0,55 = 297€$ και αφαιρούμε και εδώ την παρακράτηση, επομένως η προκαταβολή είναι 47€

Τέλος επιτηδεύματος 650€

Φόρος από ενοίκια: $13.500 - (0,05 * 13.500) = 12.825$, $12.000 * 0,15 + 825 * 0,35 = 2.088,75€$

Συνολική οφειλή υπόχρεου $290 + 47 + 650 + 2.088,75 = 3.075,75€$

Για να δούμε αν συμπλήρωσε το απαιτούμενο ποσό δαπανών με ηλεκτρονικό τρόπο ακολουθούμε την εξής διαδικασία: $6.000 + 12.825 = 18.825 * 0,3 = 5.647,50€$. Ο υπόχρεος έκανε 6.000€ ηλεκτρονικές αγορές οπότε καλύπτει το όριο και μένουν 352,5€ για να τα χρησιμοποιήσει η σύζυγος του σε περίπτωση που δεν καλύπτει η ίδια τις ηλεκτρονικές δαπάνες.

Υπολογισμός φόρου συζύγου

Φόρος από μισθωτή εργασία: $10.000 * 0,09 + 8.900 * 0,22 = 2.858 - 750 = 2.108€$ μείον το αφορολόγητο με 2 τέκνα που είναι 900€. Όμως το αφορολόγητο μειώνεται κατά 20€ για κάθε 1.000€ από τις 12.000 και άνω. Επομένως το αφορολόγητο είναι $900 - (20 * 6 + 18) = 762€$, και ο φόρος $2.108 - 762 = 1.346€$.

Εφόσον εργάζεται στο δημόσιο τομέα θα υπολογίσουμε ειδική εισφορά αλληλεγγύης. $18.900 - 12.000 = 6.900 * 2,2\% = 151,80€$.

Για τους τόκους καταθέσεων βγαίνει $150 * 0,15 = 22,5 - 22,5 = 0€$

Συνολική οφειλή συζύγου $1.346 + 151,80 = 1.497,80€$.

Δαπάνες με ηλεκτρονικά μέσα: $18.900 * 0,3 = 5.670€$, ποσό το οποίο έχει καλύψει η σύζυγος με ηλεκτρονικά μέσα.

Στη συνέχεια θα δούμε αν καλύπτουν τα τεκμήρια διαβίωσης.

Τα τεκμήρια που διαθέτουν είναι α) το τεκμήριο διαβίωσης που είπαμε για τα ζευγάρια είναι από 2.500€, β) το τεκμήριο του σπιτιού που είναι $80*40+20*65=4.500$ και προσαύξηση 20% επειδή είναι μονοκατοικία δηλαδή σύνολο 5.400€, γ) το τεκμήριο αυτοκινήτου το οποίο είναι 6.400€. Οπότε ο υπόχρεος έχει τεκμήρια $2.500+5.400+6.400=14.300$ και η σύζυγος $2.500+30.000=32.500$.

Ο υπόχρεος καλύπτει τα τεκμήρια του καθώς τα εισοδήματα του έτους ήταν 19.500€ οπότε μένουν 5.200€ για να χρησιμοποιήσει η σύζυγος του αν χρειαστεί. Η σύζυγος έχει εισοδήματα 19.050€ και 5.200€ του συζύγου, σύνολο 24.250€. Η διαφορά τεκμηρίων που προκύπτει $32.500-24.250=8.250€$ μπορεί να καλυφθεί με την ανάλωση κεφαλαίου που έχουν συνόλου 25.000€ και θα μείνει μια διαφορά 16.750€ σαν ανάλωση κεφαλαίου για να χρησιμοποιηθεί σε επόμενες χρονιές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

4.1 Γενικά Χαρακτηριστικά περί Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης

Οι υπόχρεοι υποβολής Πόθεν Έσχες ορίζονται στο άρθρο 1 του Ν.3213, (ΦΕΚ Α'309/31.12.2003) όπως αυτό τροποποιήθηκε με μετέπειτα αποφάσεις. Ενδεικτικά, θα αναφέρω κάποια άτομα υπόχρεα σε υποβολή Πόθεν Έσχες όπως ο Πρωθυπουργός, οι Υπουργοί, οι βουλευτές, οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, οι δημοσιογράφοι, το αστυνομικό προσωπικό, άτομα που συμμετέχουν ως μέλη επιτροπών σε δημόσιους διαγωνισμούς εφόσον ο προϋπολογισμός ξεπερνάει τις 300.000 ευρώ κ.α. Η προθεσμία για τις αρχικές δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης και οικονομικών συμφερόντων είναι μέσα σε 90 ημέρες από την απόκτηση της ιδιότητας τους. Στη συνέχεια υποβάλλεται κάθε χρόνο για το διάστημα της θητείας τους και για 1 έτος μετά την απώλεια της ιδιότητας. Για συγκεκριμένες κατηγορίες υπόχρεων η προθεσμία μετά την απώλεια της ιδιότητας είναι για 3 έτη. Οι ετήσιες δηλώσεις υποβάλλονται μέσα σε 3 μήνες από την λήξη της προθεσμίας υποβολής της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Η αρχική δήλωση περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία που διαθέτει μέχρι και την ημερομηνία του διορισμού στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή και η ετήσια περιέχει αναλυτικά τα περιουσιακά στοιχεία του φορολογούμενου με 31 Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους. Σε περίπτωση που ο υπόχρεος είναι έγγαμος, αναγράφεται και η περιουσιακή κατάσταση της συζύγου και των τέκνων. Για να υπάρχει δυνατότητα άντλησης των απαραίτητων οικονομικών στοιχείων της συζύγου, θα πρέπει να μπει η σύζυγος με τους δικούς της κωδικούς και να δημιουργήσει μία εξουσιοδότηση προς τον Α.Φ.Μ. του συζύγου της.

Η δήλωση περιουσιακής κατάστασης υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω της σελίδας www.rothen.gr. Το έντυπο μπορεί να δημιουργηθεί και να τροποποιηθεί όσες φορές χρειαστεί μέχρι την οριστική υποβολή του. Από την λήξη της προθεσμίας και αφού υποβληθεί

εμπρόθεσμα, δίνεται δυνατότητα από το σύστημα να τροποποιηθεί χωρίς πρόστιμο μέσα σε ένα μήνα.

Στην πρώτη σελίδα του εντύπου αναγράφονται προσωπικές πληροφορίες του υπόχρεου. Πιο συγκεκριμένα αναγράφεται η Δ.Ο.Υ., ο Α.Δ.Τ., το Α.Μ.Κ.Α., το επάγγελμα, η διεύθυνση κατοικίας και εργασίας, αν είναι έγγαμος τα στοιχεία της συζύγου και αν έχει ανήλικα τέκνα αναγράφονται τα στοιχεία τους. Επίσης δηλώνεται αν υπάρχει ή όχι περιουσία στο εξωτερικό. Επίσης δηλώνεται η ιδιότητα με την οποία υποβάλλεται η δήλωση, η ημερομηνία απόκτησης ή απώλειας της ιδιότητας, η αρχή ελέγχου και η οργανική μονάδα. Τέλος συμπληρώνονται τα στοιχεία επικοινωνίας του υπόχρεου.

Στη συνέχεια αρχίζει να αναγράφεται η περιουσιακή του κατάσταση αναλυτικά.

Στο επόμενο κομμάτι του εντύπου αναγράφονται τα έσοδα από κάθε πηγή που αποκτήθηκαν κατά το προηγούμενο φορολογικό έτος ακόμα και αν από αμέλεια δεν έχουν δηλωθεί στην δήλωση φορολογίας εισοδήματος. Εδώ δίνεται η δυνατότητα να αντληθούν όλα τα έσοδα από το έντυπο της φορολογικής δήλωσης Ε1 που έχει υποβληθεί στην Α.Α.Δ.Ε., διαφορετικά ο υπόχρεος τα συμπληρώνει μόνος του. Οπότε αναγράφονται τα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις, από κεφάλαιο, από επιχειρηματική δραστηριότητα και από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου. Με άλλα λόγια όλες οι κατηγορίες των εσόδων που έχει ο φορολογούμενος πρέπει να αποτυπωθούν στην συγκεκριμένη σελίδα. Αναγράφεται ο υπόχρεος ή η σύζυγος ανάλογα ποιον αφορά το εισόδημα, το είδος του εσόδου, το ποσό, το νόμισμα και παρατηρήσεις στις οποίες ο υπόχρεος μπορεί να γράψει πληροφορίες που αφορούν την απόκτηση του συγκεκριμένου εισοδήματος.

Στην επόμενη σελίδα αναφέρεται αν ο υπόχρεος έχει στην κατοχή του μετοχές ημεδαπών και αλλοδαπών εταιρειών, ομόλογα και κάθε είδους ομολογίες, αμοιβαία κεφάλαια, παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα καθώς και οποιοδήποτε χρηματοοικονομικό προϊόν τράπεζας, ασφαλιστικής ή οποιοσδήποτε άλλου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Αν κατέχει κάποια από αυτά τα προϊόντα θα χρειαστεί να αναγράψει και κάποια επιπλέον στοιχεία όπως την αξία κτήσης τους, την αποτίμηση που έχουν κατά την ημερομηνία που αφορά η δήλωση, την πηγή προέλευσης των χρημάτων, κ.α. Πηγή προέλευσης χρημάτων μπορεί να είναι εισοδήματα έτους, προηγούμενων ετών, κληρονομιά, δωρεά κ.α. Σε περίπτωση που πουληθεί ένα τέτοιο προϊόν αναφέρει ότι αφορά εκποίηση και αναγράφει την αξία πώλησης. Ουσιαστικά σε αυτή την ενότητα αποτυπώνονται όλα τα επενδυτικά προϊόντα που έχει ο υπόχρεος στην

κατοχή του. Ακόμη και τα ασφαλιστικά προϊόντα που διαθέτει σε μία τράπεζα όταν είναι επενδυτικού χαρακτήρα θα πρέπει να αναγραφούν.

Στη συνέχεια ο υπόχρεος καλείται να δηλώσει αν υπάρχει μίσθωση θυρίδων σε τράπεζες, ταμειυτήρια και άλλα ημεδαπά ή αλλοδαπά πιστωτικά ιδρύματα. Στην περίπτωση που υπάρχει, δεν δηλώνεται το περιεχόμενο των θυρίδων. Αυτό που δηλώνεται είναι το ίδρυμα που φιλοξενεί την θυρίδα, σε ποια χώρα βρίσκεται και το έτος έναρξης μίσθωσης της θυρίδας. Η τράπεζα εκδίδει βεβαίωση τήρησης θυρίδας στην περίπτωση που ο υπόχρεος πρέπει να επισυνάψει τα αντίστοιχα δικαιολογητικά στο Πόθεν Έσχες.

Έπειτα δηλώνονται φυλασσόμενα εκτός πιστωτικών ιδρυμάτων ή εντός θυρίδων μετρητά, τιμαλφή, πολύτιμα είδη, πολύτιμα μέταλλα, πολύτιμοι λίθοι. Ο υπόχρεος θα πρέπει να αναγράψει την αξία κτήσης τους, τον τρόπο απόκτησης, την πηγή προέλευσης των χρημάτων κ.α. Εδώ δηλώνονται τα μετρητά όταν το συνολικό ποσό υπερβαίνει τις 30.000 ευρώ, αθροιστικά για τον υπόχρεο, την σύζυγο και τα ανήλικα τέκνα ή το πρόσωπο με το οποίο ο υπόχρεος έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Επιπλέον εδώ αναγράφεται κάθε κινητό στοιχείο του οποίου η συνολική αξία με το Φ.Π.Α. ξεπερνάει τις 40.000 ευρώ ή τα πράγματα, που αποτελούν ενιαίο σύνολο του στοιχείου, αξίζουν περισσότερο από 40.000 ευρώ. Η αξία αυτή προκύπτει από αποδείξεις αγοράς, φορολογικά παραστατικά ή από εκτίμηση της εμπορικής αξίας από πιστοποιημένο εκτιμητή. Σε περίπτωση που είναι ασφαλισμένα κατά κινδύνων κλοπής πυρκαγιάς ή λοιπών κινδύνων, η εκτιμώμενη αξία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από αυτή που αναγράφεται στο ασφαλιστήριο συμβόλαιο.

Στο επόμενο φύλλο δηλώνονται οι καταθέσεις σε τράπεζες, ταμειυτήρια και άλλα ημεδαπά ή αλλοδαπά πιστωτικά ιδρύματα. Μας ενδιαφέρει το ποσό που υπήρχε στις 31/12 του προηγούμενου έτους στους τραπεζικούς λογαριασμούς. Θα πρέπει να αναγραφούν όλοι οι τραπεζικοί λογαριασμοί είτε ο υπόχρεος είναι κύριος, είτε συνδικαιούχος, είτε υπάρχουν επαγγελματικοί λογαριασμοί επιχείρησης στην οποία συμμετέχει. Επίσης πρέπει να συμπληρωθούν όλοι οι λογαριασμοί της συζύγου και των ανήλικων τέκνων, είτε αυτοί είναι δικαιούχοι είτε συνδικαιούχοι. Σε αυτή την κατηγορία δηλώνεται αν ο λογαριασμός είναι τρεχούμενος, όψεως, ταμειυτηρίου, ενεχυριασμένος, προθεσμιακός, χρηματιστηριακή καρτέλα ή άλλη περίπτωση, δηλώνεται το νόμισμα, το σύνολο των δικαιούχων του λογαριασμού, η προέλευση των χρημάτων και παρατηρήσεις στις οποίες μπορούν να συμπληρωθούν τα ονόματα των υπόλοιπων δικαιούχων του λογαριασμού ή κάποιες πληροφορίες οι οποίες θα βοηθήσουν τους ελεγκτές σε περίπτωση ελέγχου. Από το 2023 αναμένεται να ενσωματωθεί

άμεση ηλεκτρονική πληροφόρηση από τις τράπεζες από τις οποίες θα αντλούνται όλα τα ποσά αυτόματα, αποφεύγοντας με αυτό τον τρόπο την ταλαιπωρία. Μέχρι στιγμής οι τράπεζες ήταν υποχρεωμένες εντός 3 εργάσιμων ημερών να χορηγήσουν στον υπόχρεο βεβαίωση με τα ποσά και τους λογαριασμούς που τηρεί στο εκάστοτε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, χωρίς κάποια χρηματική επιβάρυνση.

Στη συνέχεια ο υπόχρεος καλείται να δηλώσει όλα τα ακίνητα και τα εμπράγματα δικαιώματα επί αυτών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, είτε αφορούν κατοικίες, επαγγελματικές στέγες, αποθήκες, οικόπεδα, αγροτεμάχια κ.α. Ειδικά στην αρχική δήλωση θα πρέπει να προστεθούν όλα τα ακίνητα ένα-ένα, να συμπληρωθούν όλα τα απαραίτητα πεδία όπως ο συμβολαιογράφος που ανέλαβε αυτήν την πράξη, το τίμημα, η αντικειμενική αξία, η κυριότητα, ο τρόπος απόκτησης, η πηγή προέλευσης των χρημάτων κ.α. Αν υπάρχει αδυναμία στην εύρεση κάποιων στοιχείων αυτά μπορούν να παραμείνουν κενά, με την προϋπόθεση ότι αφορούν παλαιά ακίνητα που τα συμβόλαια τους είναι δύσκολο να βρεθούν. Σε περίπτωση που αφορά ακίνητο που αγοράστηκε εντός του έτους που αφορά η δήλωση περιουσιακής κατάστασης θα πρέπει υποχρεωτικά να συμπληρωθούν όλα τα πεδία. Τα ακίνητα στην Ελλάδα που είναι δηλωμένα στο Ε9 μπορούν να αντλούνται ηλεκτρονικά μέσω του Ε9 του υπόχρεου ώστε να συμπληρωθούν αυτόματα τα αντίστοιχα πεδία. Τα ακίνητα όμως που κατέχει στο εξωτερικό, δεν αναγράφονται στο Ε9 με αποτέλεσμα να πρέπει να καταχωρηθούν εξ' ολοκλήρου στην εφαρμογή του Πόθεν Έσχες.

Τα κάθε χρήσης οχήματα, πλωτά και εναέρια μέσα είναι τα επόμενα περιουσιακά στοιχεία που ο υπόχρεος πρέπει να αναγράψει στο έντυπο. Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει να αναφερθεί το έτος κτήσης, η αξία κτήσης, ο τρόπος κτήσης, τα κυβικά μέτρα κ.α. Όλα ανεξαιρέτως τα οχήματα πρέπει να δηλωθούν, είτε αυτά αναγράφονται στο Ε1 είτε όχι, όπως είναι οι μηχανές.

Στο επόμενο βήμα δηλώνονται οι συμμετοχές σε κάθε είδους επιχείρηση. Αναγράφονται οι συμμετοχές σε επιχειρήσεις είτε του εσωτερικού είτε του εξωτερικού. Για κάθε επιχείρηση αναφέρεται το είδος της, δηλαδή αν είναι Ο.Ε., Ε.Π.Ε., Ι.Κ.Ε. κ.α., η επωνυμία, ο Α.Φ.Μ., το ποσοστό της συμμετοχής που κατέχει, το αρχικό κεφάλαιο εισφοράς, το κεφάλαιο στις 31/12 και στοιχεία τα οποία δικαιολογούν την πηγή των χρημάτων.

Στην τελευταία σελίδα δηλώνονται οι δανειακές υποχρεώσεις του υπόχρεου και της συζύγου. Δεν είναι υποχρεωτικό για όλους τους υπόχρεους να εμφανίσουν τις δανειακές υποχρεώσεις. Για τους υπόχρεους που αναφέρονται στις περιπτώσεις α' έως και ε' και ιβ' της

παραγράφου του άρθρου 1 του νόμου 3213 είναι απαραίτητη η αναγραφή των δανειακών υποχρεώσεων προς ημεδαπά και αλλοδαπά πιστωτικά και τραπεζικά ιδρύματα, λοιπά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου και σε φυσικά πρόσωπα. Η δήλωση των παραπάνω υπόχρεων περιλαμβάνει και κάθε οφειλή που προέρχεται από διοικητικά πρόστιμα, χρηματικές ποινές, φόρους, εισφορές προς ασφαλιστικά ταμεία και υπερβαίνει τις 5.000 ευρώ στις 31/12 του έτους για το οποίο υποβάλλεται το Πόθεν Έσχες.

Στην δήλωση περιουσιακής κατάστασης περιλαμβάνεται και η δήλωση οικονομικών συμφερόντων. Υποβάλλεται στην ίδια προθεσμία με την δήλωση περιουσιακής κατάστασης και βρίσκεται στο τέλος του εντύπου ως χωριστή ενότητα. Η δήλωση περιλαμβάνει τα συμφέροντα και δραστηριότητες που αφορούν στο προηγούμενο της υποβολής οικονομικό έτος. Αναγράφονται κάποια είδη δραστηριότητας και ο υπόχρεος πρέπει να συμπληρώσει στην περιγραφή με ποια από αυτά τα είδη ασχολείται ή ασχολήθηκε κατά τη διάρκεια του προηγούμενου οικονομικού έτους. Ενδεικτικά, αναφέρονται οι επαγγελματικές του δραστηριότητες, η συμμετοχή στη διοίκηση νομικών προσώπων, οποιαδήποτε αμειβόμενη τακτική ή περιστασιακή δραστηριότητα κ.α. Η δήλωση υπογράφεται χωριστά από τον υπόχρεο ή τη σύζυγο για τα στοιχεία εκάστου.

Εφόσον συμπληρωθούν όλα τα παραπάνω ο υπόχρεος υποβάλλει οριστικά την δήλωση περιουσιακής κατάστασης ώστε να πάρει αριθμό πρωτοκόλλου. Σε περίπτωση που είναι έγγαμος, αφού κάνει αυτός αρχικά οριστική υποβολή, θα πρέπει να μπει υποχρεωτικά από τον σύζυγο του ή το πρόσωπο με το οποίο έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης και να εγκρίνει την δήλωση που υπέβαλλε ώστε να πάρει αριθμό πρωτοκόλλου. Αν βρίσκεται σε διάσταση και αρνείται ή αδυνατεί ο σύζυγος να εγκρίνει την δήλωση από την πλευρά του και να εκπληρώσει τις παραπάνω υποχρεώσεις τότε η δήλωση υποβάλλεται χωρίς έγκριση μόνο από τον υπόχρεο ο οποίος θα πρέπει να αναφέρει ως παρατήρηση αυτή την άρνηση ή αδυναμία και να συμπληρώσει τον Α.Φ.Μ. του ετέρου προσώπου. Σε αυτή την περίπτωση το όργανο ελέγχου καλεί το παραπάνω πρόσωπο για εξηγήσεις και δίνει προθεσμία 90 ημερών για την δήλωση των περιουσιακών του στοιχείων.

Στις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης οι οποίες ελέγχονται υποχρεωτικά ή κατά προτεραιότητα, επισυνάπτονται ηλεκτρονικά τα αναγκαία έγγραφα, εφάπαξ κατά την υποβολή της αρχικής δήλωσης και όταν υπάρχουν μεταβολές κατά την υποβολής της ετήσιας δήλωσης. Τα έγγραφα που επισυνάπτονται είναι συμβόλαια ακινήτων, βεβαιώσεις επενδυτικών προϊόντων από τις τράπεζες, βεβαιώσεις παραστατικών για τήρηση θυρίδας, βεβαιώσεις

υπολοίπων τραπεζικών λογαριασμών, άδειες κυκλοφορίας οχημάτων, παραστατικά αγοραπωλησίας για τα αντικείμενα αξίας άνω των 40.000 ευρώ και παραστατικά δανειακών υποχρεώσεων.

Οι δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης μπορούν να ελεγχθούν εντός πέντε ετών από την λήξη του έτους υποβολής. Σε περίπτωση που προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις εξαπάτησης, ο έλεγχος μπορεί να διενεργηθεί μέχρι την λήξη παραγραφής των αδικημάτων. Η διαδικασία του ελέγχου είναι εμπιστευτική. Τα όργανα ελέγχου τηρούν τις αρχές της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας και απέχουν από υποθέσεις στις οποίες μπορεί να υπάρχει σύγκρουση οικονομικών συμφερόντων ή εμπλέκονται συγγενικά πρόσωπα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συμπερασματικά θα πρέπει να αναφέρουμε την στενή σχέση που έχει η δήλωση φορολογίας εισοδήματος με την δήλωση περιουσιακής κατάστασης. Και στις δύο δηλώνονται τα ετήσια έσοδα του υπόχρεου και υπάρχει ηλεκτρονική διασύνδεση με την οποία μπορούν να αντληθούν αυτόματα κάποια στοιχεία από το Ε1 στο Πόθεν Έσχες. Τέτοια στοιχεία όπως αναφέραμε και παραπάνω είναι τα κάθε είδους έσοδα που δηλώνονται στην ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος. Και τα δύο συστήματα στοχεύουν στην αύξηση των εσόδων του κράτους, το ένα έχοντας πιο φορολογικό χαρακτήρα και το άλλο έχοντας πιο ελεγκτικό χαρακτήρα.

Όλα τα κράτη έχουν ως στόχο την συμμόρφωση με την φορολογική νομοθεσία και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Επεκτείνοντας το νομοθετικό πλαίσιο προσπαθούν να προσαρμόσουν τους νόμους και τα εργαλεία αποφυγής της φορολογίας στο συνεχώς μεταβαλλόμενο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον με σκοπό την εξοικονόμηση των φόρων που διαφεύγουν.

Με τις ετήσιες δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης μπορεί να διακριβωθεί αν η απόκτηση των νέων περιουσιακών στοιχείων ή η επαύξηση των ήδη υπαρχόντων μπορεί δικαιολογηθεί από το ύψος των εσόδων που δηλώνονται στις φορολογίες εισοδήματος και των πάσης φύσεως εσόδων σε συνδυασμό με τις αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης. Σε περίπτωση που διαπιστωθούν διαστρεβλώσεις στα δεδομένα, το όργανο ελέγχου καλεί τους ελεγχόμενους να δώσουν εξηγήσεις εντός 20 ημερών, με μία μικρή παράταση 10 ημερών. Αν τα στοιχεία που ζητάει το όργανο ελέγχου χρήζουν χρόνο για την απόκτηση τους, μπορεί να δώσει επιπλέον ημέρες ώστε ο ελεγχόμενος να μπορεί να συλλέξει έγκαιρα τα αποδεικτικά στοιχεία. Στην περίπτωση που προκύπτει παράνομος πλουτισμός ο υπεύθυνος των πράξεων αυτών τιμωρείται με ποινή φυλάκισης και με χρηματική ποινή. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα διοικητικό και νομικό εργαλείο το οποίο τα κράτη μπορούν να χρησιμοποιήσουν για την πάταξη της διαφθοράς και κυρίως του παράνομου πλουτισμού και της σύγκρουσης των συμφερόντων. Σύμφωνα με το άρθρο 20 της σύμβασης του Ο.Η.Ε., παράνομος πλουτισμός είναι το ποινικό αδίκημα της εκ προθέσεως σημαντικής αυξήσεως των περιουσιακών στοιχείων ο οποίος δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από τα νόμιμα εισοδήματά του. Ως σύγκρουση συμφερόντων νοείται η κατάσταση στην οποία για παράδειγμα ένας δημόσιος υπάλληλος έχει προσωπικά

συμφέροντα τα οποία είναι ικανά να επηρεάσουν την αντικειμενική εκτέλεση των καθηκόντων του.

Μέχρι στιγμής δεν γίνεται αυτόματη διασταύρωση των εσόδων που δηλώνονται στο Ε1 και των εσόδων που δηλώνονται στην δήλωση περιουσιακής κατάστασης. Δεν υπάρχει δηλαδή συσχέτιση μεταξύ των δύο δηλώσεων παρά μόνο στην περίπτωση που βγει για έλεγχο ο φορολογούμενος όπου ελέγχονται όλα από τους ελεγκτές.

Ως θεσμός διαφάνειας το σύστημα της δήλωσης περιουσιακής κατάστασης λειτουργεί με τρόπο κατασταλτικό, αποτρέποντας την απόκτηση μαύρου χρήματος και προκαλώντας το αίσθημα του φόβου, καθώς οι παραβάσεις επιφέρουν σοβαρές κυρώσεις, ποινικές και διοικητικές. Την τελευταία δεκαετία μπορούμε να πούμε ότι το σύστημα του Πόθεν Έσχες έγινε πιο επίκαιρο από ποτέ και αναβαθμίστηκε καθώς οι δυσκολίες της οικονομικής κρίσης και η στενή παρακολούθηση της Ελλάδος από τους θεσμούς, δημιούργησαν το σωστό πλαίσιο για την εξέλιξη του. Είναι πολύ δύσκολο πλέον κάποιος να αποκρύψει στοιχεία από την φορολογική και την ελεγκτική αρχή καθώς τα πληροφοριακά συστήματα του κράτους είναι ικανά να εντοπίζουν πού διαπράττεται το οικονομικό έγκλημα.

Η εφαρμογή της δήλωσης περιουσιακών στοιχείων είναι αυτή που καλύπτει το κενό του ελέγχου που υπήρχε, προσπαθώντας να εμφανίσει τα αδήλωτα εισοδήματα στα φυσικά πρόσωπα. Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου η δήλωση του Πόθεν Έσχες αποκάλυψε μεγάλες απάτες και αδικήματα από φορολογούμενους που προσπαθούσαν να πλουτίσουν παράνομα. Σύμφωνα με τον Anderson, στην έρευνα του το 2013 είπε ότι οι καθοριστικοί παράγοντες για τη διαφθορά και τον παράνομο πλουτισμό είναι οι «ευκαιρίες», τα κίνητρα και το ρίσκο. Οπότε ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της διαφθοράς θα πρέπει να λάβει υπόψιν τους τρεις παραπάνω παράγοντες.

Το σύστημα του Πόθεν Έσχες θα πρέπει να θέτει συγκεκριμένους στόχους και να ακολουθεί μια ξεκάθαρη κατεύθυνση ώστε να εξελίσσεται με κύριο γνώμονα την εξάλειψη της διαφθοράς και του παράνομου πλουτισμού.

Θα πρέπει να αυξηθεί το σύνολο των υπόχρεων σε Πόθεν Έσχες ώστε να περιλαμβάνει κατηγορίες προσώπων που έχει αποδειχθεί ότι συμμετέχουν στον παράνομο πλουτισμό, όπως για παράδειγμα οι γιατροί οι οποίοι κατηγορήθηκαν ότι εισπράττουν φακελάκια από τους ασθενείς για να τους προσέξουν περισσότερο.

Όσον αφορά τον έλεγχο του Πόθεν Έσχες αυτός θα πρέπει να είναι ουσιαστικός και οι έρευνες να γίνονται σε βάθος. Αυτό προϋποθέτει την ύπαρξη ανθρώπινου δυναμικού που θα στελεχώσει τις ελεγκτικές θέσεις, την συνεχή επιμόρφωση των ατόμων αυτών με σύγχρονες τεχνικές και την ύπαρξη κατάλληλων εργαλείων και συστημάτων που θα διευκολύνουν τον έλεγχο.

Παράλληλα, καλό είναι να γίνουν κάποιες δράσεις με τις οποίες θα ενημερωθούν οι πολίτες για την διαφθορά, για τον παράνομο πλουτισμό, τον θεσμό του Πόθεν Έσχες και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να βοηθήσουν ώστε να μειωθεί και στη συνέχεια να εξαλειφθεί η κερδοφορία των λίγων εις βάρος των πολλών.

Ο αρχικός έλεγχος θα πρέπει να γίνεται με βάση την δήλωση φορολογίας εισοδήματος και να γίνεται με τρόπο αυτοματοποιημένο. Να ελέγχεται δηλαδή αν όλα όσα δηλώθηκαν στην περιουσιακή κατάσταση ως έσοδα έχουν δηλωθεί και στο Ε1.

Επιπλέον, σημαντικός έλεγχος θα πρέπει να γίνεται για τα περιουσιακά στοιχεία του εξωτερικού. Η περιουσιακή κατάσταση στο εξωτερικό είναι δύσκολο να αποκαλυφθεί, ειδικά σε χώρες που δεν δέχονται ακόμη την ανταλλαγή στοιχείων μεταξύ των χωρών. Παρόλα αυτά, οποιαδήποτε ύποπτη κίνηση στον τραπεζικό λογαριασμό θα πρέπει να κινεί την περιέργεια των ελεγκτών για να προβούν σε περαιτέρω ελέγχους. Για να γίνει βέβαια αυτό θα πρέπει να ελέγχονται συνεχώς όλες οι κινήσεις των υπόχρεων σε Πόθεν Έσχες και όχι να αποτυπώνονται μόνο οι καταθέσεις που υπάρχουν στις 31/12. Επομένως, είναι σημαντική η συνεχής αποτύπωση των περιουσιακών στοιχείων σε μία πλατφόρμα η οποία θα ελέγχει τις κινήσεις των υπόχρεων σε πραγματικό χρόνο και όχι μόνο να ελέγχει την περιουσιακή κατάσταση που υπήρχε στις 31/12 του προηγούμενου έτους.

Τέλος, θα πρέπει να υπάρξει κάποια ρύθμιση για την δήλωση των κρυπτονομισμάτων όπως π.χ. το Bitcoin, Ethereum κ.α. Τα νομίσματα αυτά κατηγορούνται για εύκολο και παράνομο πλουτισμό, δεν υπόκεινται σε φορολόγηση και δεν ανιχνεύονται εύκολα από τους κρατικούς φορείς με αποτέλεσμα να χρηματοδοτούνται μέσω αυτών εγκληματικές και παράνομες ενέργειες. Συνεπώς, αρχικά θα πρέπει να προστεθεί κάποιο πεδίο στο Ε1 και στο έντυπο του Πόθεν Έσχες όπου ο υπόχρεος θα δηλώνει με δική του βούληση αν έχει στην κατοχή του κρυπτονομίσματα όπως επίσης και την αξία των κρυπτονομισμάτων αυτών, μέχρι να βρει η κυβέρνηση τον κατάλληλο τρόπο ελέγχου αυτής της πηγής εισοδήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Γεωργακόπουλος Θ., (2012), Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Εκδόσεις Μπένου.

Νιφορόπουλος Κ., (2017), Η ιστορία της φορολογίας στην Ελλάδα, Accountancy Greece, Τεύχος 28.

Παύλου Χ. – Γκούρλια Ι., (2022), Πρακτικός οδηγός συμπλήρωσης φορολογικής δήλωσης για φυσικά πρόσωπα, Οικονομικές εκδόσεις ΕΕ.

Σταματόπουλος Δ. – Καραβοκύρης Α., (2017), Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων: Ανάλυση και ερμηνεία, Εκδόσεις Σταματόπουλου Φορολογικό Ινστιτούτο.

Φορολογική Επιθεώρηση, (2019), Εκδότης Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων Δ.Ο.Υ.

Ξένη

Musgrave, R. & Musgrave P., (1989), Public Finance in Theory and Practice, McGraw - Hill International Editions, Vol. 5th edition

Άρθρογραφία

Aisulu A. Nurkey , Aigul B. Kosherbayeva, Nurzhan K. Kuandykov, (2021), Economics: the Strategy and Practice, Vol. 16

Albrecht C., McKay Duffin K., Hawkins S. & Morales Rocha V., (2019), The use of cryptocurrencies in the money laundering process, Journal of Money Laundering Control, Vol.22

Anastasiou Athanasios, Kalamara Eleni, Kalligosfyris Charalampos, (2020), Estimation of the size of tax evasion in Greece, Bulletin of Applied Economics, Risk Market Journals, Vol. 7

Anderson E., (2013), Municipal Best Practices: Preventing Fraud, Bribery and Corruption, International Centre for Criminal Law Reform and Criminal Justice Policy, 15

Christopher S. Armstrong, Jennifer L. Blouin, Alan D. Jagolinzer, David F. Larcker, (2015), Corporate Governance, Incentives, Tax Avoidance, University of Pennsylvania

Desai M., Foley C., Hines J.J., (2006), The demand for tax haven operations, Journal of Public Economics, Vol. 90

Eyyup Ecevit, Ali Gokhan Yucel, (2016), Are Some Taxes Better than Others for Economic Growth? An ARDL Approach for Turkey, The Empirical Economics Letters

Fabian Maximilian - Johannes Teichmann, (2017), Twelve methods of money laundering, Journal of Money Laundering Control, Vol.20

Jane G. Gravelle, (2015), Tax Havens: International Tax Avoidance and Evasion, Congressional Research Service

Mari-Liis Sööt, (2012), The role of management in tackling corruption, Baltic Journal of Management, Vol.7

OECD, (2011), Fighting Corruption in Eastern Europe and Central Asia, Asset declarations for Public Officials. A tool to prevent corruption, OECD Publications

Rego O., Wilson R., (2012), Equity Risk Incentives and Corporate Tax Aggressiveness, Journal of accounting research, Vol.50

Stiglitz Joseph E., (1985), General Theory of Tax Avoidance, National Tax Journal, Vol.38

Νόμοι

Νόμος 4172/2013, Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α 167/23.07.2013

Νόμος 3213/2013, Δήλωση και έλεγχος περιουσιακής κατάστασης βουλευτών, δημόσιων λειτουργών και υπαλλήλων, ιδιοκτητών μέσων μαζικής ενημέρωσης και άλλων κατηγοριών προσώπων, ΦΕΚ Α 309/31.12.2003

Ηλεκτρονικές πηγές

Ρακιντζής Λ., (2022), Η έκθεση της κομισιόν για τη διαφθορά. Από την ιστοσελίδα capital.gr: <https://www.capital.gr/me-apopsi/3650931/i-ekthesi-tis-komision-gia-ti-diafthora>

Σειμένης Ο. – Γεράγγελου Α., (2018), Η ειδική εισφορά αλληλεγγύης (Ε.Ε.Α), Από την ιστοσελίδα taxheaven.gr : <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/39351#>

Χριστόπουλος Γ., (2022), Γνωρίστε καλύτερα τον φορολογούμενο με «μπλοκάκι», Το ημερολόγιο ενός Φοροτεχνικού. Από την ιστοσελίδα taxheaven.gr: <https://www.taxheaven.gr/news/60075/g-xristopoulos-gnwriste-kalytera-ton-forologoymeno-me-mplokaki?output=printer>